

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра китайської філології

Кваліфікаційна робота магістра з китайської філології

на тему:

**ФУНКЦІЙНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЕНЬЯНІЗМІВ У ТЕКСТАХ
ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ**

Студента групи Мкит52-23

факультету східної і слов'янської філології

денної форми навчання

Освітньої програми

Східна філологія: Китайська мова і література,

переклад, методика навчання

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови та

літератури (переклад включно),

перша – китайська

Щербака Максима Едуардовича

Науковий керівник:

канд. філос. наук, доц. Беля В. В.

Допущена до захисту

« ___ » _____ 2024 року

Завідувач кафедри

_____ доц. Любимова Ю. С.

(підпис)

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ-2024

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ.....	9
1.1. Історія дослідження публіцистичного стилю китайської мови	9
1.1.1. Екстралінгвістичні витоки формування стилістики як науки в Китаї та на Заході.....	14
1.2. Поняття «стилістика» та «риторика», «функційний стиль», «публіцистичний стиль».....	15
1.4. Стилiстичні особливості публіцистичного стилю сучасної китайської мови	18
Висновки до Розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ВИВЧЕННЯ ФУНКЦІЙНО-СЕМАНТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЕНЬЯНІЗМІВ У ТЕКСТАХ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ.....	25
2.1. Поняття «веньянь» та «веньянізм».....	25
2.2. Диглосія як соціолінгвістичний механізм формування мови веньянь	30
2.3. Методологія аналізу функційно-семантичних особливостей веньянізмів у текстах публіцистичного стилю сучасної китайської мови.....	37
Висновки до Розділу 2.....	38
РОЗДІЛ 3. ФУНКЦІЙНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ВЕНЬЯНІЗМІВ У ТЕКСТАХ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ.....	40
3.1. Слова з числівниковою морфемою: лексичні одиниці, побудовані за нормами мови веньянь.....	41
3.2. Фразеологізми.....	45
3.2.1. Чен'юї.....	46
3.3. Крилаті вислови, афоризми, цитати з класичних текстів.....	54
3.4. Службові слова	57
3.4.1. Прийменники	57
3.4.2. Сполучники	59
3.4.3. Прислівники.....	61

Висновки до Розділу 3.....	64
ВИСНОВКИ.....	66
摘要.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	73

ВСТУП

Китайська цивілізація є однією з найстаріших у світі, її історія сягає 5000 років. Письменність Китаю у своїх найперших формах починається уже з періоду ранньої бронзової доби та навіть пізнього неоліту. Від насічок на неолітичній кераміці та інших написів, через висічки на бронзовому посуді до постів у соціальних мережах чи випадковому графіті на стіні, китайська мова зазнала багато змін, пройшла разом з китайською цивілізацією крізь століття її існування, стала свідком великих зрушень та відобразила їх у собі. Китайські ієрогліфи у їхньому сучасному вигляді були встановлені в результаті реформ писемності аж при династії Хань і збереглися дотепер.

Будь-яка цивілізація, що накопичила значну кількість літературної спадщини, оглядається на своїх праотців, великих мислителів минувшини, авторів літературних творів, що заклали фундамент їхнього сучасного сприйняття. В цьому контексті цілком зрозумілим є бажання не втрачати зв'язок з так званою «золотою добою» з минулого, апелювати до неї, уподібнитися їй, принаймні зробити кивок поваги.

Китайська культура не є винятком у цьому явищі. Мова як жива система, що чуйно відображає усі соціальні уявлення, тенденції та сентименти, виконує у цьому значну роль. Людина, що захоче показатися освіченою та культурною, захоче наблизити свою манеру мовлення до тієї, якою послуговувалися у той умовний «золотий» час. У Китаї такі устремління призвели до формування різновиду мови, який використовувався в науці, високій літературі, політики тощо – веньяню. Його унікальною особливістю поміж інших подібних мов, як-от висока латина, є те, що веньянь – це виключно письмова мова: так як ієрогліфічне письмо збереглося у тому самому вигляді упродовж століть, а сам ієрогліф передає значення, а не звучання, два знавці веньяню в епоху Мін та в 2024 році зможуть прочитати один і той же текст на свій лад в плані фонетики і чудово його зрозуміти.

Окремі елементи веньяню, запозичені до путунхуа, досі функціонують в сучасній китайській мові. Веньянізми широко використовуються в текстах публіцистичного, офіційно-ділового, наукового та художнього стилів. Вони надають мовленню лаконічності та підкреслюють стандартизацію мовлення, де це необхідно,

але водночас можуть надати йому яскравості. Дослідження особливостей функціонування веньянізмів як частини мовної системи путунхуа досі залишається актуальним напрямком досліджень.

Актуальність нашого дослідження полягає у необхідності систематизації та поглиблення знань стосовно функціонування елементів письмової літературної мови веньянь у сучасній китайській мові. Питання функціонування веньянізмів у сучасній китайській мові, зокрема у текстах публіцистичного стилю, не були досліджені у достатній мірі китайськими вченими. Актуальність даної роботи посилюється недостатнім ступенем розробки в українському китаєзнавстві спектру питань, що стосується функціонування веньянізмів в китайській мові та проблем їх перекладу.

Мета роботи полягає в дослідженні функційно-семантичних особливостей веньянізмів у текстах публіцистичного стилю сучасної китайської мови.

Досягнення мети дослідження передбачає виконання таких **завдань**:

- проаналізувати поняття «веньянь» і «веньянізм» та описати явище диглосії як передумову виникнення мови веньянь і використання веньянізмів у мові байхуа;
- описати основні підходи у дослідженнях стилістики сучасної китайської мови та з'ясувати зміст поняття «функційний стиль»;
- визначити поняття «публіцистичний стиль» та описати особливості текстів публіцистичного стилю китайської мови;
- дослідити функційно-семантичні особливості вживання веньянізмів у текстах публіцистичного стилю китайської мови, а також описати труднощі перекладу веньянізмів у текстах публіцистичного стилю з китайської на українську мову.

Об'єктом дослідження є веньянізми у текстах публіцистичного стилю сучасної китайської мови.

Предметом дослідження є функційно-семантичні особливості вживання веньянізмів в текстах публіцистичного стилю сучасної китайської мови.

Матеріалом дослідження послуговували онлайн статті з інтернет-ресурсів, таких як офіційні сайти державних органів Китаю, сайти новин тощо. Для проведення дослідження ми переклали та проаналізували 34 статті. У процесі дослідження ми

переклали та дослідили 34 статті і виявили близько 418 лексичних одиниць мови веньянь.

Методика нашого дослідження є комплексною з використанням загальнонаукових та спеціальних лінгвістичних методів.

До спеціальних лінгвістичних методів дослідження, використаних у дослідженні, належать методи суцільної вибірки, структурного, функціонального, контекстуального та семантико-стилістичного аналізу.

Для вивчення та аналізу наукових праць, використаних для даної роботи, та створення теоретичного фундаменту для подальшого проведення дослідження було використано метод критичного аналізу. Методом суцільної вибірки було проаналізовано матеріал дослідження та відібрано приклади, що використовуються у публіцистичному стилі китайської мови. Функціональний аналіз було використано для дослідження функцій веньянізмів у публіцистичному стилі. Контекстуальний аналіз був використаний для дослідження публіцистичного стилю як середовища функціонування веньянізмів.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що *вперше* в українському китаєзнавстві було описано явище вживання веньянізмів у контексті лінгвістичного явища диглосії, охарактеризовано функційно-семантичні особливості вживання веньянізмів у текстах публіцистичного стилю сучасної китайської мови та особливостей їх перекладу українською мовою.

Практичне значення роботи полягає у можливості застосування результатів та висновків дослідження для : 1) викладання таких дисциплін, як історія китайської мови, стилістика, лексикологія, практична граматики китайської мови, теорія і практика перекладу з китайської мови; 2) перекладу текстів публіцистичного стилю з китайської мови; 3) проведення власних наукових досліджень, що стосуються публіцистичного стилю та/або функційно-семантичних особливостей використання елементів веньяню у мові байхуа.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи магістра. Дане дослідження складається зі вступу, трьох розділів, до кожного з яких прикладаються висновки, загальних висновків, резюме китайською мовою та списку використаної літератури.

У **вступі** ми обґрунтували актуальність обраної теми, встановили мету та визначили завдання дослідження, уточнили об'єкт та предмет, надали інформацію стосовно матеріалів та апробації результатів дослідження, навели перелік, дали пояснення і визначили роль використаних наукових методів, використаних при написанні роботи; була доведена наукова новизна, практичне значення роботи та практичне значення отриманих результатів.

Перший розділ присвячено дослідженню загально-теоретичних засад вивчення стилістики та публіцистичного стилю китайської мови як середовища функціонування веньянізмів. Розділ містить опис основних властивостей публіцистичного стилю.

Другий розділ присвячено дослідженню методологічних засад вивчення веньянізмів у текстах публіцистичного стилю китайської мови. У розділі висвітлено поняття «веньянь» та «веньянізм», описано форми, у яких веньянізми функціонують у сучасній китайській мові. У розділі розглянуто лінгвістичне явище диглосії та описано методологію нашого дослідження.

Третій розділ присвячено дослідженню функційно-семантичних особливостей функціонування веньянізмів у текстах публіцистичного стилю. У розділі запропоновано класифікацію веньянізмів у текстах публіцистичного стилю китайської мови, а також досліджено функції, що виконують окремі види веньянізмів у тексті.

У **загальних висновках** підбито підсумки дослідження функційно-семантичних особливостей вживання веньянізмів у текстах публіцистичного стилю, описано перспективи подальшого вивчення даного напрямку в українському китаєзнавстві.

Список використаної літератури складається з 46 найменувань, 20 з яких становлять джерела китайською мовою, 9 – англійською, 17 – українською.

Повний обсяг роботи становить 78 сторінок, основний зміст роботи становить 70 сторінок.

Апробація нашої кваліфікаційної роботи магістра проводилася в Київському національному лінгвістичному університеті на студентській науково-практичній

конференції "Ad orbem per linguas. До світу через мови." 16-17 травня 2024 року. Тема доповіді: "Функційно-семантичний аспект дослідження веньянізмів у сучасній китайській мові".

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

Функційний стиль мовлення, покликаний висвітлювати різного роду події у світі та питання повсякденної політики, носить назву публіцистичного стилю. Тексти, що пишуться у межах цього стилю – статті в онлайн-ресурсах, журналах, газетах, пости у соціальних мережах, мовлення телебачення та різних форм відео-контенту тощо – об'єднуються під назвою «публіцистика». Публіцистика оточує нас усюди і охоплює абсолютно усі види людської діяльності: економіку, спорт, науку і мистецтво, політику і т.д. Саме тому мовлення публіцистичного стилю є всеосяжним і різноманітним, і має безліч жанрів.

1.1. Історія дослідження публіцистичного стилю китайської мови

Якщо дивитися на історію виникнення стилістики в розрізі концепцій, перші положення цієї науки почали виникати в доцінський період китайської історії, тобто від доби Весни та Осені, Воюючих царств, до династії пізньої Хань (476 р. до н.е. – 220 р. н.е.). Однак, ще не існувало чітких концепцій цієї науки, а окремі засади, що мали відношення до предмету стилістики, були частиною дискусій з області політики та філософії. Починаючи з періоду Трицарства і добою Південних та Північних династій (220-589 рр.), китайська стилістика входить в епоху свідомих наукових розвідок: дослідники зосередилися на тлумаченні стилістики, почали збирати уже існуючі положення і створювати відносно цілісну теоретичну концепцію.

Яскравим примірником цієї епохи є робота літературного критика Лю Се «Різьблений дракон літературної думки» (文心雕龙). (陈望道, 2007). Цей твір з'явився приблизно на початку VI століття, наприкінці династії Ци та початку династії Лян. Він складається з 10 томів, які містять 50 глав. У перших п'яти главах автор розмірковує про походження поняття «риторика» та її основні принципи, розвинув базову концепцію «характеру знаків та їх взаємодії» (质文相资). Ще 20 глав присвячені опису 20 видів літературних стилів; до них належали як художні твори (вірші, римована проза, есе), так і більш документального спрямування, як-от історичні життєписи; зазначені також і твори практичного спрямування, наприклад,

посібник з гри на музичному інструменті. Містилися навіть записи про стиль наказів та іншої документації. До кожного жанру містилися свідчення про його походження, а також коментарі до робіт попередників автора. 15 глав у 6,7,8 томах присвячені питанням стилю та техніки написання. До них, як зазначає Чень Вандао (2001), належать і такі, які у нинішньому мовознавстві називають стилістичними фігурами. У інших 10 главах автор роздумує про розрізнення стилістичних прийомів, а в главі «时序» описується зв'язок стилістики з суспільством. «Це капітальна робота, яка зберегла старі надбання та відкрила дорогу до майбутніх. Вона підсумувала результати досліджень з усієї доцинської епохи, а також дала початок більш ніж тисячолітній практиці дослідження стилістики» (陈望道, 2007).

1170 року (період династії Сун) була створена праця «文则» авторства Чень Куя (陈骙), назву якої можна перекласти як «правила написання текстів». Робота цілком фокусується на стилістичних засобах та правилах їх використання. Автор класифікував стилістичні фігури у 10 наступних видів:

- 1) Порівняння (直喻)
- 2) Метафора (隐喻)
- 3) Порівняння за класом (类喻)
- 4) Питальна метафора (诘喻)
- 5) Метафора-протиставлення (对喻)
- 6) Гіпербола (博喻)
- 7) Проста метафора (简喻)
- 8) Відкрита метафора (详喻)
- 9) Алюзія (引喻) – у відношення до давньокитайських текстів це слово дуже

часто має на увазі цитування, посилення на давніші тексти.

- 10) Прихована метафора (虚喻).

Автор також звернув велику увагу на коректний контекст, в якому варто використовувати дані стилістичні прийоми, їх сполучуваність, запобігання стилістичних помилок. У роботі також описані стилістичні якості деяких службових

слів. Таким чином, ця робота є однією з найважливіших свого часу і мала величезний вплив на подальші стилістичні дослідження.

Рух 4 травня 1919 року відкрив двері для нових наукових досліджень в області стилістики. Внаслідок реформ, які мали місце під час цих подій, китайські науковці отримали доступ до наукового досвіду та надбань японських і європейських вчених. Дана дисципліна отримує значний поштовх: була сформована система дослідження китайської стилістики, вона також була включена до програми багатьох закладів вищої освіти. Об'єктом досліджень стилістики здебільшого стає мова байхуа. З 20-х років ХХ ст. з'являється велика кількість робіт зі стилістики, у яких прослідковуються 3 загальні тенденції: частина з них запозичує надбання японських лінгвістів, друга частина застосовує положення західної лінгвістичної традиції; інші ж створюють власні наукові дослідження з області стилістики (Шапаренко, 2021). Ці роботи переважно фокусуються на дослідженнях і описі стилістичних фігур.

У цей період виходить робота Тана Юе «Стилістичні фігури» (1923р.). У ній автор переважно досліджує надбання європейської стилістики, а також ретельно розглядає стилістичні фігури.

Дослідження Ченя Вандао під назвою «Основи стилістики», видане у 1932 р. спирається переважно на дослідження японських вчених, однак включає в себе і власні наукові здобутки автора (Шапаренко, 2021). Він продовжив дослідження у напрямках, заданих роботами китайських лінгвістів більш давніх епох, у тому числі – і вищеописаною роботою «文则» Чень Куя. Він першим запропонував розділення стилістики на активну та пасивну. Активна стилістика передбачає використання різного роду стилістичних фігур для провокування у реципієнта певної реакції, тобто для створення естетичного впливу. Вона найширше використовується у текстах художнього, розмовного та публіцистичного стилю, зокрема у політичному дискурсі. Пасивна стилістика фокусується на досягненні текстом зрозумілості та логічності, точності сенсу та лаконічності. Цей вид стилістики найяскравіше виражений у стилях мовлення, які вимагають чіткості та інформативності, тобто в офіційно-діловому та науковому стилях. До чотирьох основних складових пасивної стилістики за Чень Вандао належать:

- 1) Чіткий порядок 伦次通顺;
- 2) Сбалансований ритм 词句平匀;
- 3) Майстерна та продумана організація тексту 安排稳密;
- 4) Чіткість змісту 意义明确.

Пасивна та активна стилістика, хоча і є розмежованими категоріями, однак мають тісний зв'язок, і хоча ці обидва типи стилістики функціонують по-своєму, вони є взаємозалежними і не можуть бути відокремленими одна від іншої. Мовлення у певних контекстах може ставити собі за пріоритет функцію донесення інформації або ж естетичного впливу на реципієнта, однак, вони не мають бути взаємовиключними; навіть більше, відсутність будь-якої яскравості на додачу до інформативності з одної сторони та відсутність чіткості й зрозумілості на додачу до експресивності з іншої призводять до значного погіршення сприйняття тексту.

Окрім цього, Чень Вандао приділив значну увагу стандартним стилістичним прийомам (метафора, гіпербола, порівняння тощо). Автор також описав різницю у підходах східних та західних дослідників стосовно опису стилістичних прийомів.

Ван Чжень у роботі «Стилiстика гоюй», що побачила світ у 1935 році, звернув увагу наукової спільноти на той факт, що тогочасні дослідження занадто спираються на веньянь: «Стилiстика китайської мови обмежується або стандартизованою мовою, або ж веньянем, що існує спеціально для читання і яким не можна послуговуватись у розмові, але не яким-небудь діалектом. Ми є живі люди, що розмовляють живою мовою. Взяти мовлення живої людини і розписати його так, аби воно не мало помилок, непорозумінь та було ефективним – в цьому і є мета стилістики гоюй». (王震, 1936) Як можна зрозуміти з поданої цитати, робота фокусується саме на мові байхуа.

Утворення КНР у 1949 році дало значний поштовх у вивченні стилістики. Китайська належить до мов ізольованого типу, отже питання граматики та стилістики переплітаються більш тісно, аніж у західних мовах. Цей факт поступово сприймався науковим товариством: почалися спроби поєднати основні засади стилістики та граматики з прагматичною метою при викладанні. Положення з робіт «文则» та

«Основ стилістики» про виправлення помилок та узагальнені положення про пасивну стилістику були інтегровані у розділ граматики (王希杰, 1983).

Цзун Тінху у роботі «Історія сучасної китайської стилістики» (宗廷虎, 1997) зазначає, що дослідження окремих стилів китайської мови довгий час залишалися поверхневими. У 1951 році на сторінках журналу «Женьмін жибао» з'являється серія публікацій під назвою «Курс лекцій зі стилістики та граматики», орієнтованих на широке коло читачів, передусім з бідніших верств населення. Цей курс містив пояснення основ граматики та стилістики, приклади типових помилок, а також пропонував ряд завдань для закріплення пройденого матеріалу. У ній положення про пасивну стилістику поєднуються з граматиною. Основним завданням цього посібника, як зазначено в передмові, є «匡謬正俗» – виправлення помилок.

Значним поштовхом в дослідженнях стилів китайської мови, згідно з паном Цзуном, є робота Чжангуна під назвою «Стилiстика сучасної китайської мови», яка побачила світ у 1963 році. У ній дослідник висловив думку, що функційні стилі китайської мови виникли на екстралінгвістичних основах, однак зважаючи на те, що вони пов'язані безпосередньо зі змістом та метою мовлення, їх відмінності полягають саме у лінгвістичних ознаках. Між функційними стилями немає нерухомих, суворо визначених меж; їм також притаманна активна взаємодія поміж собою.

У дослідженні Чжангуна всі функційні стилі поділяються на розмовний та книжні, а останні, у свою чергу – на офіційний, науковий, публіцистичний та художній.

80-ті рр. ХХ ст. ознаменували нову хвилю у вивченні стилістики. Нове покоління молодих вчених почало всесторонньо досліджувати стилістику: частина з них вивчала техніку підбору слів та стилістичних фігур, інша – займалася більш усесторонніми дослідженнями сучасної китайської мови, в тому числі і вивченням спеціалізованої літератури зі стилістики сучасної китайської мови; дехто вивчав стиль літературних творів тогочасних письменників, дехто – досліджував проблему практичного використання стилістики задля викладання; дехто зосереджував зусилля на дослідженнях функційної стилістики, тобто комунікативних функцій різних

функційних стилів; дехто зосередився на дослідженнях лінгвістики тексту, що знаходиться на межі між областями стилістики та граматики, і чиїм предметом є когерентність мовлення.

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що стилістичні дослідження в тому чи іншому вигляді проводилися в Китаї ще з найдавніших етапів його історії і заклали фундамент для більш пізніх досліджень у цій сфері. Водночас, стилістика у сучасному вигляді як окремий напрямок лінгвістики є відносно новим явищем.

1.1.1. Екстралінгвістичні витоки формування стилістики як науки в Китаї та на Заході

Проаналізувавши дослідження вчених, можна зробити висновок, що дослідження стилістики в Китаї та на Заході спираються на різні моделі. Дослідження та розвиток стилістики відображають різницю в соціально-політичних системах, моделі соціального розвитку та трактування понять справедливості та моральності. (陈望道, 2007)

Формування стилістики великою мірою спричинене соціальними змінами. До прикладу, суспільство Античної Греції завжди славилось своїми демократичними соціальними інститутами. Станом уже на V ст. до н.е. там існувала демократична система (за мірками того часу), де громадяни мали безпосередній вплив на політичне управління та роботу судів. Цей політичний вплив виражався у вигляді відкритих політичних дебатів; люди могли висловлювати свою думку перед громадою, намагалися запевнити її у правильності своєї точки зору, знаходити компроміси і досягнути консенсусу.

В такій ситуації, де красномовство напряму впливає на суспільні рішення і визначає успіх окремої людини як політичного діяча, обов'язково з'явиться вчення, яке ставитиме за мету покращення ораторських навичок, аби промови мали кращий ефект на аудиторію. Це призвело до появи такої науки як риторика, що є підвидом стилістики (детальніше розмежування даних понять буде запропоноване у наступному підрозділі). «Таким чином, передумовою для появи стилістики є

демократична система суспільного управління, яка на цій основі розвивалася та процвітала у подальшому» (陈望道, 2007).

В інакшому випадку, де демократичної системи не існує, громадяни не мають таких самих широких прав на вираження власної думки, а політична воля здійснюється не демократичними методами, питання управління суспільством і державою вирішується не через суспільні дискусії, а через централізовану владу монарха та його армії. Якщо ритор хоче повпливати на політичний курс та вирішення суспільних питань, то об'єктом його діяльності стане сам монарх. Це стосувалося періоду Весни та осені та періоду Воюючих царств, так само як і у пізніші епохи. Ті часи характеризувалися частими війнами та відсутністю у тогочасному суспільстві демократичних засад. Відтак, громадяни не мали достатньої свободи слова, аби вирішувати суспільні питання в країні. Більшість проблем тогочасного Китаю становили сутички поміж феодалами у боротьбі за владу; вони вирішувалися, як уже було зазначено вище, через централізовану владу монарха. Саме тому, задля зміни політичного курсу потрібно було впливати на дрібніших князів за допомогою риторики – так диктував тогочасний устрій Китаю. Якщо громадяни з нижчих верств суспільства не мають можливості висловити свою волю, тоді й не існує умов для виникнення інституту політичних дебатів. (陈望道, 2007)

Таким чином, стилістика у Давньому Китаї розвивалася в умовах централізації влади і не мала таких умов для розвитку, як, наприклад у Давній Греції, де риторика виникла як вчення про мистецтво переконувати суперника у дебатах. У Китаї, особливо після епохи династії Цинь, стилістичні вчення орієнтувалися здебільшого на засоби виразності, стилі та принципи письмової мови.

1.2. Поняття «стилістика» та «риторика», «функційний стиль», «публіцистичний стиль»

Поняття «функційний стиль» та «публіцистичний стиль» є одними з ключових у сучасній стилістиці. Наразі існує багато робіт від українських, західних та китайських дослідників, які давали визначення і класифікацію функційним стилям.

Для проведення подальшої роботи нам необхідно окреслити дані визначення, знайти схожі і можливі відмінні моменти в роботах дослідників.

Виокремлення в мові певних функційних стилів є закономірним явищем в розрізі її історичного розвитку: частина мовних засобів може увібрати в себе певне стилістичне забарвлення, що буде відрізняти їх від нейтральних мовних засобів, і таким чином закріпитися за певною сферою спілкування. Але водночас, лише невелика частина мовних засобів, якими послуговується той чи інший функційний стиль, є стилістично забарвленою: більшість із них залишаються нейтральними. Так як функційні стилі знаходяться у постійній взаємодії, між ними немає чітких меж у використанні мовних засобів.

Так, український дослідник Капелюшний А. О. (2007, с. 12) подає наступне визначення: «Функціональний стиль – це об'єднана певним функціональним призначенням система мовних елементів, способів їх добору, вживання, взаємного поєднання і зв'язку; це функціональний різновид літературної мови».

Коваль А. П. (1987) зазначає: «Для виконання різноманітних функцій у мові історично склались і оформились окремі різновиди, які характеризуються наявністю у кожному з них лексичних, фразеологічних і, частково, граматичних засобів, переважно використовуваних у певній суспільній сфері функціонування мови. Ці різновиди здобули назву функціональних стилів» (с.5).

Згідно з Мацько Л. І. (2003), «Функціональний стиль — це суспільно усвідомлений внутрішньо цілісний (звідси гармонія стилю) спосіб використання мови, принцип вибору і комбінування мовних засобів, який забезпечує реалізацію функції суб'єктивно-духовного впливу» (с.142).

В роботі дослідника Дудика П. С. (2005) «стиль мови є сукупністю однотипних за певною ознакою мовних одиниць (морфемних, морфологічних, особливо синтаксичних, лексичних і фразеологічних), які характеризують переважно окремий різновид мовлення і позначені своєрідною емоційністю, поєднані із загальномовними одиницями — явищами, які однаково чи майже однаково властиві всім стилям» (с. 21)

Визначення функційного стилю (语体) в роботах китайських дослідників не містить виразних відмінностей від тих, які можна побачити в українських роботах зі стилістики: «Так званий [функційний] стиль мови – це сукупність особливостей мовлення, що проявилися при використанні мовних засобів для задоволення тих чи інших потреб комунікації» (张德丽, 2001).

Загалом, більшість українських дослідників досягли консенсусу у класифікації функційних стилів наступним чином:

- 1) Публіцистичний
- 2) Науковий
- 3) Офіційно-діловий
- 4) Розмовний
- 5) Художній

Однак, існують і певні відмінності. Так, Дудик П. С. та Капелюшний А. О. додають до вищенаведених п'яти функційних стилів конфесійний як стиль мовлення релігійних текстів та проведення релігійних служб, обрядів тощо. Оскільки дана робота не присвячена даному функційному стилю, ми не станемо заглиблюватися у питання його місця серед інших.

Коваль А. П. (1987) на додачу до функційних стилів наводить також класифікацію стилів експресивних, до яких належать:

- 1) урочистий (риторичний);
- 2) офіційний;
- 3) фамільярний;
- 4) інтимно-ласкавий;
- 5) жартівливий (гумористичний);
- 6) насмішливий (сатиричний).

Вони розподіляються «за характером наявної в мовних одиницях тексту експресії» і є «безпосередньо пов'язані з такою функцією мови, як вплив» (с. 6).

Як було зазначено в роботі Чжангуна, функційні стилі виникають на екстралінгвістичних основах, і не мають чіткого переліку мовних, синтаксичних чи

граматичних мовних засобів, які б належали виключно до цього стилю. Публіцистичний стиль виник у сфері засобів масової інформації, і ставить собі за мету вплив на читача, а також висвітлення інформації з абсолютно будь-якої сфери життєдіяльності людини – наука і техніка, медицина, політика, культура і мистецтво тощо. З огляду на це, визначити сукупність мовних засобів, в першу чергу – лексичних, закріплених виключно за публіцистичним стилем, стає ще важче, якщо можливо взагалі, адже не існує слів, словосполучень чи структур речень, які не можна було б використати в публіцистичному стилі. Незважаючи на це, публіцистичний стиль має чітку мету і своєрідні синтаксичні, граматичні та лексичні особливості мовлення, що доводить його право на місце серед інших функційних стилів.

Ось як подається визначення публіцистичного стилю у літературознавчій енциклопедії: «Публіцистичний стиль — функціональний стиль літературної мови, який використовується у періодичних і неперіодичних виданнях, радіопередачах і на телебаченні, в інших засобах масової інформації з метою викладу даних, впливу на свідомість, формування громадської думки, агітації та пропаганди» (Ковалів, 2007, с. 297).

Визначення публіцистичного стилю (政论语体) у китайських дослідників за винятком деяких дрібних моментів збігається з попередніми: «Публіцистичний стиль належить до книжкових стилів, його функціями є пояснення різного роду питань, пов'язаних із соціально-політичним життям, мобілізацією народних мас для активного проведення робіт задля добробуту даного соціального класу» (张德丽, 2001).

1.4. Стилiстичнi особливостi публіцистичного стилю сучасної китайської мови

До текстів публіцистичного стилю належать статті у журналах чи газетах, репортажі, різного роду записи у засобах масової інформації у вигляді письмового тексту, зображень з текстом чи відео, публічні промови і виступи тощо. Мета, яку

ставлять перед собою дані тексти, зумовлює певні особливості у лексиці та своєрідне стилістичне забарвлення.

Багато українських та іноземних дослідників у своїх роботах зі стилістики, даючи характеристику різним функційним стилям, виділяють у публіцистичному стилі одразу дві функції, які відрізняють його від інших. Цими функціями є впливова (функція пропаганди) та інформативна (сповіщення, донесення інформації до реципієнта).

Явище агітації або пропаганди, які виконують функцію впливу у публіцистичному мовленні, є присутнім у будь-якому суспільстві в тій чи іншій мірі і вираженим у різних формах. У світлі останніх подій воно сприймається як щось негативне; чуючи слово «пропаганда» у повсякденному мовленні, ми прив'язуємо до нього багато негативних конотацій, таких як умисне викривлення інформації, введення в оману тощо. Це є цілком закономірним, зважаючи на події російсько-української війни, інформаційну війну, яка її супроводжує та політичний клімат в Україні в цілому протягом останніх десяти років. Утім, явище пропаганди не завжди є цілковито негативним, якщо ми розглядатимемо його з суворо термінологічної точки зору. Так, в «Політичній енциклопедії» (Левенець & Шаповал, 2011, с. 610) зазначено наступне: «Пропаганда – діяльність спрямована на системне поширення та активну популяризацію ідей, учень, поглядів, знань, міфів, стереотипів тощо з метою формування певного світогляду, корегування системи цінностей, створення необхідного емоційного фону для здійснення впливу на поведінку окремої людини або сусп-ва в цілому.» У ній же, пропаганда класифікується наступним чином за характером впливу:

«А) консолідаційна, позитивна, конструктивна, яка націлена на формування соціальної гармонії у суспільстві; правдиве роз'яснення суті складних процесів та явищ; виховання людей відповідно до загально визнаних цінностей;

Б) дезінтеграційна, негативна, деструктивна, що стимулює появу та загострення соціальних конфліктів; актуалізує та драматизує віковічні (політичні, економічні, етнічні, релігійні тощо) протиріччя та суперечності у суспільстві; апелює

до інстинктів, а не до мислення окремої людини/групи/маси» (Левенець & Шаповал, 2011, с. 610).

Водночас, варто зазначити, що роль функції впливу в публіцистичному мовленні варіюється в залежності від політичного клімату конкретної країни. Для країн соціалістичного устрою характерний більший контроль над ЗМІ: зміст матеріалу, спосіб його подання, наративи тощо – все це контролюється зі сторони уряду. Публіцистика часто використовується як рупор нових політичних лозунгів задля трансляції ідеологічних засад правлячої партії. Це стосується не лише Китайської Народної Республіки, а й пострадянських країн. Так, Коваль А. П. (1987, с. 10) пише: «На відміну від інших функціональних стилів, у публіцистичному стилі вплив, переконання виступає як головна функція мови, більше того – цей вплив має концентрований, відкритий, підкреслено агітаційний характер. Добір і впорядкування мовних засобів визначається насамперед їх оцінними якостями і можливостями – їх здатністю ефективно і цілеспрямовано впливати на масового читача. Таким чином, соціальна оцінність мовних засобів, яка визначається принципом комуністичної партійності, є головною рисою мови публіцистичного стилю, визначальною на всіх його рівнях.»

Соціальна оцінність, згадана у вищенаведеній цитаті, становить дуже важливий елемент публіцистичного мовлення. Функція впливу створює необхідність у формуванні оцінної лексики, у тому числі і такої, яка відображає не лише суб'єктивну індивідуальну оцінку автора, а й таку, яка відповідає соціальним настановам суспільства. «На противагу емоційно-оцінній лексиці, оцінний компонент якої відображає емоційні характеристики, внутрішньо властиві людині як індивідууму біологічному та соціальному, соціально-оцінна лексика відображає ідеологічні, світоглядні, моральні, соціальні та культурні відносини людей.» (Солодка & Мороз, 2024, с. 102) Соціальна оцінність проявляється у підборі з уже існуючих мовних засобів з оцінним забарвленням, а також і в створенні нових подібних засобів та насиченні їх соціальною оцінкою, позитивною чи негативною. Засоби оцінності мають властивість втрачати своє забарвлення, як від частого використання, так і в

результаті соціально-політичних змін у суспільстві, що вимагає їх постійного оновлення.

Публіцистика слугує для відображення найновіших тенденцій, трендів, подій. Саме тому лексичному складу публіцистичного стилю, з огляду на його функції, притаманне широке використання неологізмів, яке спричинене необхідністю називання нових явищ та понять, що виникають у людському соціумі.

У лінгвістиці є явище, коли слова втрачають своє експресивне забарвлення внаслідок постійного їх використання. Це відбувається тому, що людям притаманно звикати до певних подразників, у тому числі і до реакцій, провованих певними мовними засобами. Простіше кажучи, реципієнт десенситивізується, звикає до певних слів та виразів, які, як результат, більше не можуть мати такий самий ефект. Це спонукає мовця шукати новіші лексичні засоби експресії. Така тенденція також є вагомим фактором, що зумовлює постійне оновлення лексичної системи публіцистичного стилю.

Нарівні з інформативністю, функція політичного впливу, формування думки у читача займає важливе положення і визначає певні особливості публіцистичного стилю мовлення. Ефективність цього впливу визначається такими двома факторами, як логічність викладу тексту та його експресивна виразність.

Політичний дискурс є важливою складовою публіцистичного стилю. Політичні погляди постійно змінюються, а разом з ними і уявлення про соціально сприйнятливі назви. Це стосується здебільшого назв груп людей, які є вразливими до дискримінації за статевою, етнічною ознаками, людей з інвалідністю чи іншими серйозними вадами здоров'я, а також певних людей, чия будова тіла не відповідає суспільним стандартам краси. Мова йде про евфемізми: разом із тим, як деякі слова, які колись мали цілком нейтральну конотацію, під тиском упереджень і забобонів отримують негативне забарвлення, на противагу їм з'являються нові слова із «м'якшим» значенням. Така зміна семантичного значення за класифікацією дослідника Левицького (2006) називається деградацією значення (с. 328). Проте, цілком імовірно, що й ці неологізми пройдуть через той самий процес і теж, в остаточному рахунку, будуть «замінені». Засоби масової інформації завжди є найчутливішими до таких змін і

першими підхоплюють їх. Цей процес є особливо активним останнім часом у соціальних мережах: спільнота користувачів постійно створює нові евфемізми на позначення імен конкретних історичних постатей або назв певних дій, що спричиняють шкоду іншим людям. За нормальних умов дані слова були би сприйняті алгоритмами як занадто експліцитні і такі, що можуть викликати неспокій у інших користувачів, що потягло би за собою блокування контенту чи сторінки загалом.

Як зазначив дослідник Капелюшний А. О. (2007), «поєднання експресії та стандарту – конструктивний принцип мовлення в ЗМІ», згадуючи у своїй роботі дослідницю Коваль А. П. (1987), яка зазначила наступне: «серед інших функціональних стилів газетно-публіцистичний виділяється тим, що добір і використання мовних засобів характеризується в ньому поєднанням обох вимог – прагненням до посилення як логічної, так і емоційної сторони висловлення» (с. 10). Публіцистичним текстам характерне застосування лексичних та синтаксичних засобів підвищення експресії. До лексичних відносяться елементи розмовної форми, жаргону, неологізми, слова і вирази зі сленгу, експресивні слова та словосполучення, вживання термінів у переносному значенні, архаїзми та історизми; до синтаксичних відноситься, відповідно, «сукупність продуктивних і часто вживаних емоційно насичених синтаксичних одиниць, які надають особливу виразність тексту та виконують певні стилістичні функції у сприйманні та розумінні висловлювання, а також вставні конструкції» (Клімова О. М.). Це речення, що містять риторичні запитання та питальні конструкції, окличні речення тощо. Такі емоційно виразні речення привертають увагу потенційного читача і заохочують його дізнатися більше з запропонованої теми.

Тексти публіцистичного стилю також використовують велику кількість синтаксичних фігур, спосіб та мета використання яких здебільшого не відрізняються від текстів інших стилів. До таких відносяться повтори, що використовуються для підвищення емоційності, утримання уваги реципієнта, впливу на ритміку мовлення, уподоблення до розмовної мови. Також, подібно до текстів наукового стилю, повтори використовуються для логізації викладеного матеріалу та надання йому чіткості, для підкреслення зв'язків між компонентами речення.

Таким чином, жанрове різноманіття публіцистики є дуже широким і кожен з таких жанрів може мати свої стилістичні особливості. Однак, якщо говорити про особливості публіцистичного стилю в цілому, то його можна охарактеризувати через дві функції: впливу та інформування. Це зумовлює характерне і унікальне для цього стилю поєднання експресивності та, водночас, стандартизації мовлення. Публіцистичний стиль користується великою кількістю риторичних фігур та великим вокабуляром, який постійно оновлюється.

Висновки до Розділу 1

Стилістика починає розвиватися як окремий напрямок лінгвістики лише в ХХ ст. Водночас, перші дослідження з цієї царини беруть початок з періоду Весни та Осені. В середньовічному Китаї проводились дослідження різних стилістичних прийомів, їх сполучуваності, правил написання текстів різних жанрів тощо. Найвідомішими з тих творів є «文则» та «文心雕龙» – ці роботи стали наріжним каменем для подальших стилістичних досліджень.

Значний поштовх для досліджень стилістики відбувся після революції травня 1919 р., коли, як результат реформ відкритості китайське наукове суспільство отримало доступ до надбань іноземних лінгвістів. З 20-х років ХХ ст. почалися активні дослідження стилістики у зв'язку з граматиною і як окремої дисципліни.

Публіцистичний стиль – це функційний стиль, який входить у групу книжкових стилів, мета якого полягає у виконанні двох функцій: переконання, аргументації та естетичного впливу на реципієнта. Це зумовлює його лексичні та синтаксичні особливості: публіцистичному стилю притаманне як широке використання стилістичних фігур для створення яскравої образності з однієї сторони, так і стандартизоване мовлення, використання штамів – з іншої.

Агітаційно-пропагандистська функція полягає у формуванні у людей системи цінностей, поясненні політичних явищ, популяризації певних ідей і вчень тощо. Вона може проявлятися як позитивно (консолідація суспільства під загальноприйнятими цінностями) так і негативно (розкол суспільства через просування шкідливих

нарративів, свідомо маніпуляція). Ця функція відповідальна за формування нової емоційно- та суспільно-оцінної лексики.

Інформаційна функція полягає у своєчасному висвітленні подій, процесів та тенденцій у світі. Вона відповідальна за застосування і популяризацію великої кількості неологізмів, що зумовлено необхідністю називання найновіших явищ.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ВИВЧЕННЯ ФУНКЦІЙНО-СЕМАНТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЕНЬЯНІЗМІВ У ТЕКСТАХ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

2.1. Поняття «веньянь» та «веньянізм»

Лінгвістична традиція Китаю дуже давня: найдавніші праці сягають аж 1 тисячоліття до нашої ери. Вона існувала і розвивалася незалежно від західних наукових тенденцій до самого кінця XIX століття. Цьому посприяла політика закритості Китаю.

Китайська мова є дуже неоднорідною. Різниця між стандартизованою спільною мовою путунхуа та місцевими діалектами буває настільки великою, що деякі з них могли б претендувати на статус окремих мов. Але навіть путунхуа протягом більшої частини історії китайського мовознавства не отримав достатньої уваги з боку дослідників: абсолютна більшість досліджень китайської мови стосувалися іншого її варіанту. Ним є веньянь – виключно писемна мова, яка використовувалась у написанні документів, високих стилів літератури тощо.

Один з навчальних посібників по веньяню «Вільна вибірка текстів старокитайською мовою» («汉语纵横古文选读») містить наступне визначення мови веньянь: «Веньянь – це книжна мова, яка сформована на основі давньокитайської мови у доцинську епоху, але продовжує функціонувати і нині. Вона вирізняється своєю лаконічністю та багатим словниковим запасом. Була витіснена мовою байхуа через віддаленість з мовою народних мас» (王建喜, 2012, с. 41).

За загальноприйнятою періодизацією китайського вченого Сян Сі, що є чутливою до граматичних, лексичних та фонетичних змін, виділяються наступні періоди еволюції китайської мови:

- 1) Давньокитайський (XVIII ст. до н.е. – III ст. н.е.):
 - a) ранній 上古前期 XVIII ст. до н.е. – XI ст. до н.е.)
 - b) середній 上古中期 (XI ст. до н.е. – II ст. до н.е.);
 - c) пізній 上古后期 (II ст. до н.е. – III ст.);

- 2) 中古期 – середньокитайський (III ст. – XII ст.):
 - a) ранній 中古前期 (III – VI ст.);
 - b) середній 中古中期 (VII – X ст.);
 - c) пізній 中古后 (X – XII ст.);
- 3) 近代期 – новокитайський (XIII ст. – поч. XX ст.):
 - a) ранній 近代前期 (XIII – XIV ст.);
 - b) середній 近代中期 (XIV в. – поч. XIX ст.);
 - c) пізній 近代后期 (1840 р. – 1919 р.); (Акбудақ & Вечоринська, 2020, с. 8).

У західній лінгвістиці для опису веньяню існують два терміни: Classical Chinese «класична китайська» та Literary Chinese «літературна китайська». При цьому у слова Classical Chinese є так зване широке та вузьке поняття. У вузькому понятті Classical Chinese співвідноситься з китайським терміном 古文 gǔwén і позначає мову, якою писали від династії Чжоу (1111 – 256 рр. до н.е.) до династії Хань (206 р. до н.е. – 220 р. н.е.). Це мова таких творів, як «Мен цзи (孟子)», «Велике вчення (大学)», «Стратегії ворогуючих царств (战国策)» тощо. Мова творів, написаних в 3 ст. і яка імітує стиль давньокитайської має назву Literary Chinese. У деяких працях можна зустріти еквівалент даному терміну, який записується як wenli. це транскрипція слова 文理 wénlǐ, яке використовують так звані біблійські вчені. Однак, Classical Chinese також часто використовується у ширшому сенсі, який охоплює як давньокитайську, так і веньянь на загальне позначення мов писемності до формування байхуа. (Chris Wen & Chao Li, 2016, с. 408)

В деяких роботах можна спостерігати ототожнення таких понять, як веньянь і давньокитайська мова, що не можна не вважати помилковим. По-перше, веньянь не є просто копіюванням манери давньокитайської мови – він має в тому числі і свої самобутні граматичні особливості. По-друге, веньянь не є монолітом і зазнавав змін у різні епохи свого існування через вплив зі сторони байхуа; таким чином, веньянь

кінця XIX ст. був у певних аспектах відмінним від того веньяню, який постав у династію Чжоу.

«Рух за байхуа» вплинув значною мірою на систему письмових мов. Деякі матеріали на байхуа почали з'являтися у китайській пресі, у якій уже дуже довгий час стандартом було друкування виключно на веньяні.

Кінець XIX століття позначився розвитком місцевої публіцистики, яка випускалася мовою байхуа. Цей варіант мови також почав домінувати у сфері художньої літератури, і також почав витісняти веньянь з інших царин.

Після революції 4 травня 1919 року веньянь був усунений зі свого п'єдесталу офіційної мови, а його місце посів «живий», розмовний варіант мови – байхуа 白话, який був сформований на основі північних діалектів китайської мови. Одною з вимог тогочасного студентства був перехід з веньяню на байхуа згідно з суспільною потребою утворення нової національної стандартизованої мови, яка б була більш наближеною до сучасних діалектів і могла їх уніфікувати, була б доступнішою та зрозумілішою для народних мас. Починаючи з 1919 року, з'являється велика кількість газет на байхуа, а в 1920 році байхуа був офіційно включений у програму початкових шкіл. Але веньянь ще був виключений з використання цілком. Одночасно з цими реформами, аж до 1940-х рр. присутність веньяню у деяких сферах офіційних комунікацій, як-от урядових документів, юриспруденції, пресі залишалася доволі помітною.

В 1955 році був сформований новий стандарт граматики стандартизованої китайської мови путунхуа 普通话 pǔtōnghuà.

Хоча вивчення веньяню з тих пір є заняттям лише лінгвістів-китаєзнавців і більше не є обов'язковим для політичної кар'єри в Китаї, його елементи проникли у байхуа і продовжують активно там функціонувати.

Елементи веньяню доволі широко використовуються в публіцистичному, офіційно-діловому, науковому, художньому стилях. Використання веньянізмів може мати свої особливості залежно від функційного стилю мовлення, в якому вони вживаються, однак існують загальні тенденції того, як вони вербалізуються у різних

текстах. Мова йде, в першу чергу про фразеологізми, побудовані за нормами веньяню – ченьюї 成语 chéngyǔ, гуаньюньюї 惯用语 guànyòngyǔ, та яньюї 谚语 yányǔ.

Ченьюї 成语 chéngyǔ (дослівно – «готовий вираз») – це стійкий фразеологічний зворот, побудований за нормами давньокитайської мови, семантично монолітний, який виступає одним членом речення та має узагальнене переносне значення (Стоянова, 2019). Зазвичай вони складаються з чотирьох ієрогліфів і несуть в собі певний філософський зміст. Розуміння ченьюя може бути ускладнене через те, що, по-перше, він утворений за нормами веньяню, а по-друге, буквальный переклад його елементів не завжди наштовхує на правильну інтерпретацію, тому навіть підготовлений фахівець з перекладу веньяню може мати труднощі з перекладу ченьюя, з яким йому не доводилося мати справу до цього. Вони можуть апелювати до деяких філософсько-релігійних категорій. Наприклад, ченьюї 三生有幸 sānshēngyǒuxìng «три життя мають щастя» описує людину з величезною вдачею, а під «трьома життями» мається на увазі три життя за буддизмом – минуле, теперішнє і майбутнє. До того ж, ченьюї вирізняються поміж інших фразеологізмів тим, що вони мають за собою контекст у вигляді певної легенди, будучи при цьому своєрідним посиланням на неї. Таким чином, переклад ченьюїв може виявитися неймовірно складним або ж взагалі неможливим без певного рівня контекстуального розуміння. Однак, не зважаючи на всі вищеописані фактори, значний пласт ченьюїв активно використовується навіть у повсякденному спілкуванні, а їх сенс з великим шансом буде зрозумілим для співрозмовника. Використання ченьюїв є маркером грамотності та обізнаності людини, а також свідчитиме про її рівень володіння мовою та розуміння китайської традиційної культури.

Яньюї 谚语 yányǔ – це лаконічні фразеологічні єдності, які походять з фольклору і відображають певну істину, отриману через життєвий досвід. Серед інших фразеологізмів вони вирізняються специфічною ритмікою – їх можна умовно поділити на дві частини, які дуже часто являють собою паралельні конструкції. Форма та стиль яньюїв передбачають їх переважне використання у розмовному стилі мовлення.

Гуаньюньюї 惯用语 *guànyòngyǔ* – «це сталий вираз звичного використання, який має переважно трьоскладову форму, вирізняється високою виразністю та образністю, має гнучку структуру. Стилiстичний ефект даних виразiв досягається за рахунок семантичних трансформацій на основі метафори» (陈望道, 2007, с. 211). Назву даного виду фразеологізмів можна перекласти як «звичний вираз».

Однак, у сучасній мові байхуа веньянізми можуть виражатися не лише у вигляді ченьюїв, яньюїв, гуаньюньюїв чи інших фразеологізмів, що походять з веньяню. Також поширеним явищем є прямі цитати стародавніх класичних текстів. Вони часто використовуються, наприклад, під час урочистих промов, надаючи їм стилістичного забарвлення та підкреслюючи ерудицію мовця та його бажання віддати належне китайській культурній спадщині. Пересічний слухач, хоча і оцінить такий прийом, з великою вірогідністю не зможе повністю зрозуміти сенс даного виразу самостійно, без певного роду дослідження чи підготовки. Саме тому, автор тексту (в усній чи письмовій формі) намагатиметься натякнути на сенс фрази через контекст або ж просто перекласти чи переказати живою розмовною мовою. Також існують випадки створення фраз, які мімікують структуру зворотів, запозичених з мови веньянь.

До веньянізмів можуть також належати архаїзми – слова, які уже вийшли з ужитку, але позначають існуючі реалії – та історизми – слова, що застаріли разом з поняттями, які вони позначають. Вони, однак, досі використовуються у сучасних текстах для створення стилістичного забарвлення. В деяких випадках, коли такі слова є незнайомими для більшості аудиторії, їх використання потребуватиме додаткового пояснення.

Також не можна не приділити уваги використанню синтаксичних конструкцій та службових слів, які походять з веньяню. Службовим словам веньяню характерна багатозначність, проте певну кількість з них становлять однозначні службові морфеми.

Таким чином, веньянізми (文言词语) – це елементи письмової літературної мови веньянь, що функціонують у розмовній мові байхуа. До них належать слова (в тому числі службові слова), фразеологізми, граматичні конструкції.

2.2. Диглосія як соціолінгвістичний механізм формування мови веньянь

При вивченні курсу історії Східних цивілізацій, серед перших і основних, фундаментальних засад, ми ознайомлюємося з факторами, обов'язковими для формування цивілізації. Поміж них виділяється поділ культури на «високу» та «низьку». Дійсно, ця людська, навіть анімалістична потреба у вибудовуванні ієрархії обов'язково призведе до формування двох підвидів однієї і тієї ж або двох близькоспоріднених культур, перший елемент з яких буде загальнодоступним і простим, а другий – «високим», вишуканим, який підкреслюватиме статус еліт певного соціуму і буде важкодоступним для людей з нижчих верств населення.

Мова є засобом, за допомогою якого ми формуємо концепти. Зв'язок мови і мислення є предметом великої дискусії серед філософів та лінгвістів, і вчені наразі не мають єдиного консенсусу з приводу того, чи мова є механізмом формування думок або ж просто інструментом їх передання. Гумбольдт стверджував, що «мова є органом, що створює думку», і подібні тези висувалися багатьма іншими вченими. Однак, у цього погляду знаходилося багато критиків, які вважали, що мислення може існувати і незалежно від мови, приводячи у доказ існування снів як візуального відображення людського мислення, яке не завжди включає мову. Український лінгвіст Потебня займав компромісне положення – він вважав, що на найелементарнішому рівні мислення є окремим від слова, і що слово як таке не має одного конкретного образу. Він порівнював відношення слова до думки з цінністю будь-якої валюти: сам по собі клаптик паперу не має цінності, але він репрезентує її. Водночас, він вважає, що «крайня бідність та обмеженість свідомості до слова не підлягає сумніву», і що мова, допомагаючи класифікувати, «сортувати» отримані думки в оболонку слова, допомогла людині в її природньому устремлінні пізнати світ, і стала основою для створення науки і культури. В будь-якому випадку, можна сказати напевне, що мова є інструментом, що допомагає людині здійснювати абстрактне мислення і закріплювати результати пізнання світу (Потебня, 1892). Цілком очевидно, що зворотній зв'язок також має місце: мова має властивість

приспосовуватися до нових реалій. Іншими словами, у мові закріплюються уявлення людини про будову світу і суспільства зокрема.

Таким чином, мова є не лише засобом комунікації, а й показником, який відображає соціальні явища та навіть соціальну структуру. В попередньому розділі ми обговорювали поняття функційних стилів. Як ми уже визначили, функційні стилі виникли історично, аби найефективніше виконувати завдання, поставлені перед мовленням у тому чи іншому соціальному середовищі та ситуації. Використання стилістично забарвлених лексичних, граматичних та стилістичних засобів є залежним від контексту. Скажімо, якщо у побутовій ситуації замість повсякденного, звичного кожному слова «сіль» ми використаємо науковий термін «натрій хлорид», це призведе до певного непорозуміння. По-перше, така назва може бути незрозумілою для вашого співрозмовника. І це не буде свідчити щось про розумові здібності іншої людини – знаходячись у контексті, який зумовлює використання розмовного стилю, людина не буде готовою сприймати термінологічну лексику. По-друге, мовець, який спеціально використовує пишномовну лексику без особливої на те потреби, з великою вірогідністю справить негативне враження на своє оточення. Зворотня ситуація також має місце бути: якби дане дослідження було наповнене розмовними жаргонізмами або навіть елементами суржику і не дотримувалось суворих норм, яких вимагає жанр наукових робіт, воно би навряд чи сприймалося серйозно з боку приймальної комісії.

Лінгвістичне явище, яке ми збираємося описати, є доволі спорідненим з функційними стилями, але водночас – принципово відмінним. Це – дещо інша призма, крізь яку можна спостерігати за мовним середовищем.

Слово «диглосія» походить з грецької мови і складається з двох частин: префіксу *δί-* «два» та слова *ῥῶσσα* «мова». Дуже довгий час ця назва сприймалася як аналогічна іншому поняттю зі схожою етимологією – «білінгвізм». Але воно почало набувати дещо іншого значення серед 80-х рр. XIX ст. У той час серед лінгвістів Греції точилася дискусія щодо двох форм грецької мови: одна з них, що носить назву «*Katharévousa*» («чиста мова», далі – катаревуса), є умисно сконструйованим, з великою кількістю архаїзмів, офіційно санкціонованим і здебільшого письмовим

варіантом грецької мови, що мав на меті відновити зв'язок з античною класичною грецькою мовою. Інша частина мала назву *Dhimotiki* («проста мова», далі – дхімотікі), тобто жива мова, якою спілкувалася більшість людей тогочасної Греції. В той час, як прихильники дхімотікі критикували катаревуса за його «нежиттєздатність», неавтентичність та малу кількість мовців, прихильники останнього у відповідь критикували дхімотікі за його вульгарність та простоту, недостачу експресивності. Відтоді цей термін почав позначати стан двомовності, у якому лінгвісти не могли досягти консенсусу щодо єдиного національного стандарту грецької мови. Цей термін був уточненим у значенні «дві форми однієї мови» лінгвістом Еммануїлом Роїдисом.

Пізніше термін «диглосія» був використаний французьким лінгвістом грецького походження Яннісом Психарисом, який став активним учасником дискусії і відстоював позиції дімотікі у створенні державної мови. Таким чином термін потрапив у французьку мову.

Психарис (1928) у деяких своїх роботах звертав увагу на арабську мову, де панує у багатьох моментах схожа ситуація: те, що ми називаємо арабською мовою, є літературною нормою, в той час як арабські країни майорять різноматіними діалектами, які мають серйозні відмінності один від одного. Схожий сентимент мав Вільям Марсе (1930), який виступав проти диглосії у арабській мові. Справжнім популяризатором цього терміну став Чарльз Фергюсон, який у однойменній статті 1959 року здійснив ретельний опис і класифікував диглосію уже як загальне поняття, аніж посилання до конкретної події.

Таким чином, диглосією називають такий вид стандартизації мови, при якому співіснують дві його варіації, при цьому кожна з них виконує певну роль, і одна з яких має вищий статус над іншою. Диглосія не має одного єдиного механізму виникнення, конкретних часових рамок і може розвиватися по-різному залежно від мовної ситуації (Ferguson, 1959, с. 4).

У своїй роботі Фергюсон для зручності позначає розмовний варіант літерою L (low), а формальний – літерою H (high). Цими позначеннями скористуємося і ми у даній роботі.

Перше, що характеризує диглосію, це спеціалізація функцій Н та L. У певній ситуації може бути сприйнятним лише використання Н або L. Однак, існують і ситуації, де Н та L можуть чергуватися: наприклад, прослуховування промови на Н і її подальше обговорення на L (Ferguson, 1959); Якщо має місце якийсь репортаж з опитуванням населення, то репортер, скоріш за все, використовуватиме Н в ефірі, а респонденти у переважній більшості випадків спілкуватимуться на L.

Жанрове різноманіття літератури включає в себе твори як на Н, так і на L, однак лише творчість на Н буде відчуватися справжньою. Фразеологія на Н, однак, є доступною для усіх верств населення, навіть неписьменних. Дане відчуття зверхності Н виражається навіть у несвідомому ігноруванні мовців до самого існування форми L. У багатьох випадках, якщо мовець не володіє Н тієї чи іншої мови, матимуть місце судження про те, що він не знає цієї мови взагалі, навіть не зважаючи на те, що він може вільно володіти L. Ця тенденція прослідковується, наприклад, серед українських користувачів соціальних мереж: зіткнувшись з мовленням одного з західноукраїнських діалектів (L), дехто може попросити автора «говорити українською», маючи на увазі сучасний літературний стандарт (Н).

«Таке ставлення не завжди є умисним введенням в оману; якщо мовець відповідає щиро, цей бар'єр можна пробити, запитавши, якою мовою людина говорить до дітей. Відповіддю послугує щось на кшталт «але ж вони не зрозуміють [Н]» (Ferguson, 1959, с. 7).

Таким чином, диглосії характерний високий ступінь стандартизації Н. Для Н існує безліч посібників з граматики, стилістики, різного роду словників тощо. Орфографія, граматика та лексика мають доволі чіткий стандарт і допускають лише мінімальні відхилення. У той же час, варіанту мови L, у кращому випадку, присвячено лише невелику кількість досліджень. При цьому, дані дослідження дуже часто належать саме іноземним лінгвістам і, відповідно, написані іноземними мовами. L, на відміну від Н, має широку варіативність у правописі, вимові, лексиці та граматиці.

Диглосії завжди характерне уявлення про те, що Н завжди є більш красивим і виразним, або ж більш логічним, таким, який краще зможе пояснити важливі поняття.

При цьому, за Фергюсоном (1959), деякі мовці воліють радше почути політичну промову чи цитування літературного твору на Н навіть якщо їх сенс не буде цілком зрозумілим для реципієнта.

В багатьох випадках релігія теж має серйозне відношення до диглосії. Це пояснюється тим, що більшість класичних релігійних текстів, таких як, наприклад, Біблія, Коран, Старий і Новий заповіти, буддійські сутри, конфуціанські трактати тощо були написані дуже давно, і в таких випадках урочистий і давній різновид мови (веньянь, класична грецька, церковнослов'янська тощо) сприйматимуться більш «високо». Серед католицьких та православних християн в деяких випадках існує сентимент стосовно проведення релігійних служб або читання молитов латиною або церковнослов'янською відповідно.

Дещо схожим чином формується уявлення про зверхність Н в контексті літератури. В літературі будь-якої країни існують жанри, орієнтовані на вищі інтелектуальні кола і на нижчі суспільні верстви. До прикладу, в епоху Тан існували жанри новел чуаньці та філософської прози гувень, які писалися виключно на веньяні; в свою чергу, тексти з релігійними сюжетами під назвою бяньвень. Вони були орієнтовані на широкі маси, тож писалися, відповідно, на байхуа з мінімальними запозиченнями з веньяню (Акбудақ, 2020, с. 163). Як бачимо, частина з цієї літератури написана на Н і має високий статус серед носіїв мови. У випадку, якщо Н можна охарактеризувати як різновид мови, що існував певний період тому, сучасні носії мови можуть активно використовувати певні слова, конструкції, фрази з Н, аби додати своєму мовленню стилістичного забарвлення, коли це необхідно – при написанні художнього твору, статті або ж у публічному виступі. Така тенденція дуже яскраво прослідковується в китайській мові, де досі широко використовуються фразеологізми, побудовані за допомогою лексики і за правилами Н (чень'юї, яньюї) та поодинокі лексичні одиниці – веньянізми. Також поширеним є цитування класичної китайської літератури у політичних промовах.

У деяких інших випадках, Н може бути стандартним, живим різновидом мови, тобто певним діалектом, і тоді література на Н може продовжувати активно продукуватися.

Однією з основних особливостей диглосії є те, що мовці переважно послуговуються L у побутових ситуаціях. L вивчається дітьми в «живих» умовах, тобто сприймається ними від оточення в результаті повсякденного спілкування. Граматична структура мови, так само як і її лексика та синтаксис вивчаються мовцями в результаті практики живого спілкування, здебільшого не потребуючи обговорення тих чи інших правил. Абсолютно зворотня ситуація спостерігається в Н: її засвоєння дуже часто пов'язане з формальною освітою, тобто носії L вивчають Н через правила, які мають імітувати (Ferguson, 1959). У зв'язку з вищеописаними факторами, у носіїв мови може виникнути бажання суцільного використання Н у живому побутовому мовленні. Однак, даний перехід є неможливим або ж принаймні малоймовірним без втручання у цей паттерн «живого» і «штучного» сприйняття мови. Простішими словами, для того, щоб Н перейшов зі статусу суто формального варіанту мови до такого, який би активно і невимушено використовувався у повсякденному спілкуванні, потрібно частіше застосовувати Н в даному контексті, особливо у спілкуванні з дітьми, адже саме у цей період розвитку людини будь-які звички закріплюються найшвидше.

В області лексики ситуація поміж Н та L є доволі очікуваною: велика її частина є спільною для обох варіантів мови; Н містить великий пласт складної наукової тощо лексики, а L має великий пласт побутової лексики, які не мають еквівалентів у L та Н відповідно через відсутність потреби називання даних предметів у тому чи іншому варіанті мови.

З точки зору фонології, варто констатувати відсутність якогось загального правила – кожна окрема ситуація має свої особливості. Можна лиш виділити тенденцію, у якій фонemi Н, відсутні у L, замінюються іншими фонемами, які присутні в L. У ситуації з веньянем, який є суто письмовою мовою, можемо спостерігати суцільну відсутність фонології веньяню (Н) і використання фонологічної системи сучасного путунхуа (L) задля його прочитання, навіть не зважаючи на те, що нам до певної міри відома фонологічна система давньокитайської

мови, на основі якої і почав розвиватися веньянь. Виключенням може слугувати лише слово 言 у значенні «говорити», яке читається як «уиē».

Диглосія, хоча і є по своїй суті конфліктом поміж видами мовлення, насправді є доволі стабільним явищем і може існувати упродовж століть. Даний конфлікт може бути вирішений як за допомогою створення варіанту-посередника між двома мовами, або ж запозиченням лексики з Н до L.

Стосовно виникнення та занепаду диглосії нам варто поглянути, які фактори виникнення даного явища навів Фергюсон (1959) у своїй роботі: а) існування певного пласту літератури, написаної одним з варіантів мови, яка є втіленням або маніфестацією фундаментальних цінностей даного суспільства; б) письменність у суспільстві є обмеженою до інтелектуальних еліт; в) після встановлення перших двох пунктів має пройти певний період часу (с.15). Відповідно, коли у зв'язку з соціальним та науково-технічним прогресом більше людей отримують доступ до освіти та з'являється необхідність в тіснішій комунікації поміж різними групами людей, тоді в суспільстві з'являються рухи до уніфікації, створення національної мови. Формування нової, стандартизованої L-мови залежить від кількості культурних центрів у країні та природі Н. Якщо Н не використовується в жодній з мовних підгруп у якості стандартизованого L, то даний варіант стає архаїчним, штучним, вивчатиметься лише науковцями, а новим стандартом стане якась із варіацій L з найбільш домінантного культурного центру.

Багато з вищеописаних положень характеризують мовну ситуацію байхуа та веньянем. Розглядаючи історію розвитку китайської мови, ми можемо зробити висновок, що між цими двома формами китайської мови існує один з найвиразніших випадків диглосії: веньянь сформувався у період середньокитайської мови через потребу у апелюванні до традицій. Відтак, веньянь – це варіант мови Н, який від самого початку був штучним і елітарним; після повалення монархії у ХХ ст. і зросту письменності серед населення, з'явилася потреба у створенні національної мови, доступної для більшості населення; такою мовою став путунхуа (стандартизований L), основою якого є північні діалекти Китаю.

Таким чином, за визначенням Фергюсона (1959), диглосія – «це відносно стабільне мовне явище, у якому, на додачу до діалектів мови (включаючи стандартну чи кілька регіональних стандартів) існує варіант, що є доволі відмінним (дуже часто граматично складнішим), носієм великого масиву шанованої літератури, яка була написана у більш ранній період або у іншому мовному середовищі; цей різновид мови вивчається здебільшого в умовах формальної освіти і слугує для формального усного чи письмового застосування, а не для побутового спілкування» (с.13).

2.3. Методологія аналізу функційно-семантичних особливостей веньянізмів у текстах публіцистичного стилю сучасної китайської мови

Успішне виконання дослідження передбачає знання, володіння та використання лінгвістичними та загальнонауковими методами дослідження. Досліджуючи функційно-семантичні особливості вживання веньянізмів у публіцистичному стилі, ми ознайомилися з працями українських та зарубіжних вчених, які вивчали стилістику та стилістичні особливості публіцистичного стилю мовлення зокрема, а також використали наступні методи дослідження: критичного аналізу, суцільної вибірки, функціональний аналіз, контекстуальний аналіз, семантико-стилістичний.

Метод критичного аналізу був використаний нами задля ознайомлення та аналізу наукових праць, що мають відношення до даної теми та отримання достатньої кількості перевірених та достовірних даних для формування теоретичної бази дослідження.

Метод суцільної вибірки був задіяний для створення бази фактичного матеріалу, який слугуватиме об'єктом для нашого дослідження. Цей метод передбачає пошук та виокремлення елементів веньяню у текстах публіцистичного стилю для аналізу його функційно-семантичних особливостей. Матеріалом для нашого дослідження слугували статті інтернет-видань.

Метод функціонального аналізу передбачає дослідження мови та окремих її елементів як сукупності мовних одиниць, що слугують для виконання тієї чи іншої функції. Функційний аналіз широко використовується при дослідженні граматики та лексичного складу мови. У даній роботі ми використовували функційний аналіз для

того, щоб охарактеризувати функції та властивості елементів веньяню в публіцистичному стилі сучасної китайської мови. Ми проаналізували, яку роль грають веньянізми при відтворенні основних функцій текстів публіцистичного стилю.

Контекстуальний аналіз полягає у дослідженні функцій та значення слів у їх відношенні до середовища, в якому вони існують, і як змінюються названі якості мовних одиниць залежно від контексту. За допомогою цього методу ми дослідили специфічні особливості функціонування та семантики веньянізмів у текстах публіцистичного стилю китайської мови.

Семантико-стилістичний метод полягає у виявленні в результаті аналізу тексту стилістично забарвлені мовні одиниці, які зумовлюють його особливості і відповідальні за виконання поставлених перед цим стилем завдань. За допомогою цього методу у даному дослідженні ми аналізували елементи веньяню на предмет того, як відтінки їх значень впливають на стилістичне забарвлення тексту.

Таким чином, вищезазначені методи допомогли нам у дослідженні особливостей вживання і перекладу веньянізмів та описі їх характеристик у текстах публіцистичного стилю сучасної китайської мови.

Висновки до Розділу 2

Веньянь – це старий варіант китайської мови, який виник приблизно у III ст. н.е. і функціонував як виключно письмова книжна мова для документації, творів високих жанрів літератури, науки тощо до початку XX ст., коли він був усунений від офіційного використання внаслідок руху за мову байхуа. Елементи цієї мови, які проникли в байхуа, мають назву веньянізмів. Вони мають форму слів (в т.ч. службових слів), фразеологізмів та цілих фраз – цитат з класичної літератури. Окрему категорію займають архаїзми та історизми.

Існування розподілу китайської мови на веньянь та байхуа є найяскравішим прикладом існування диглосії – мовного явища, при якому співіснують два варіанти мови, функції яких визначаються за категоріями «висока-низька». Так звана «висока» (H) мова виникає на фундаменті апелювання до старої літератури, особливо якщо вона має відношення до формування національних цінностей; вона використовується

для формальних подій, високої літератури, науки тощо і дуже часто виходить з ужитку в результаті демократизації суспільства. На противагу їй існує т.зв. «низька» (L) мова, якою послуговуються в менш формальних контекстах і яка займає місце «високої», формуючи проміжний компромісний варіант – стандартизовану L-мову.

Важливим складником наукової діяльності є розуміння і використання наукових методів. У нашому дослідженні ми послуговувалися такими лінгвістичними методами, як критичного аналізу, суцільної вибірки, функціональний аналіз, контекстуальний аналіз, семантико-стилістичний.

РОЗДІЛ 3. ФУНКЦІЙНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ВЕНЬЯНІЗМІВ У ТЕКСТАХ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ

Класифікацією веньянїзмів у сучасній китайській мові займалися багато китайських, українських та інших іноземних дослідників. Ці класифікації можуть різнитися за кількістю пропонованих видів та критеріями, що відносили б веньянїзми до тієї чи іншої групи чи до класу веньянїзмів загалом. Однак, узагальнивши їх, можна виділити наступні види веньянїзмів, які будуть присутні у текстах сучасної китайської мови. До них належать:

- Службові слова, що прийшли з мови веньянь (найпоширенішими прикладами є 为 wéi, 而 ér, 以 yǐ тощо);
- Фразеологізми, що прийшли з веньяню (ченьюї, яньюї, гуаньюнюї та інші фразеологічні одиниці, що складаються з трьох чи більше елементів);
- Крилаті вирази, цитати з класичних китайських творів;
- Власне запозичення з веньяню (найчастіше двоскладові слова, виражені іменниками тощо, які не належать до трьох вищевказаних категорій).

Остання категорія веньянїзмів доволі складна у розпізнаванні за рядом причин. По-перше, веньянь, так само як і байхуа, еволюціонували з давньокитайської мови, а отже немає якогось ряду морфем, які би вказували на виключну приналежність певного слова саме до веньяню. По-друге, не можна ігнорувати явище двосторонній характер взаємоіснування веньяня та байхуа: веньянь теж зазнавав впливу зі сторони байхуа із плином часу, і деякі мовні тенденції (як-от поширення двоскладових слів) також відзначилися і у веньяні. Таким чином, певна частина лексики байхуа так чи інакше потрапляла у веньянь, і цей факт ставить під сумнів приналежність ряду слів саме до веньяню.

Інше лінгвістичне явище, притаманне веньянїзмам в сучасній китайській мові – це їх нейтралізація, тобто певного роду асиміляція. Китайський дослідник Гао Жуйцїн (1997) у своїй роботі висловлює думку, що широкий спектр застосування веньянїзмів у текстах публіцистичного стилю може призвести до втрати ними свого стилістичного забарвлення. Іншими словами, веньянїзми поступово

асимілюватимуться і потенційно будуть сприйматися носіями мови як звичайні лексичні одиниці мови байхуа.

3.1. Слова з числівниковою морфемою: лексичні одиниці, побудовані за нормами мови веньянь

Окремим різновидом лексичних одиниць, які викликають науковий інтерес, є слова, які містять в собі числівник. Ці лексичні одиниці здебільшого належать до політичного дискурсу, який більшою мірою (за винятком офіційних міжнародних договорів, угод, дипломатичних нот тощо, що стосуються офіційно-ділового стилю) належить до публіцистичного стилю мовлення. Їх можна часто помітити в статтях журналів, газет чи будь-яких інших онлайн-видань, на плакатах відповідного жанрового спрямування; вони також широко використовуються політичними діячами у своїх промовах. Це такі слова, як 三包 sānbǎo «три гарантії» (гарантії роботи, продукції та собівартості), 三德 sāndé «три чесноти» (суспільна моральність, професійна моральність, сімейні цінності) тощо. Як можна побачити з наведених прикладів, такі слова узагальнюють, заміняють собою три однорідні елементи, які пов'язані поміж собою за якоюсь родовою ознакою.

З першого погляду на дані лексичні одиниці, може скластися враження, що вони є числівниковими словосполученнями. Але ми не припустилися помилки, назвавши їх саме словами: правила граматики сучасної китайської мови передбачають, що між числівником та іменником, займенником тощо, до якого він відноситься, повинен стояти класифікатор. Водночас, за своєю етимологією вони дійсно походять від числівникових словосполучень, побудованих за нормами веньянь, які сходять аж до давньокитайської мови: за її правилами, числівник функціонує схожим чином з прикметниками в сучасній китайській мові, і просто приєднується до іменної частини без застосування класифікаторів (杨伯峻, 1983). В текстах веньяню, так само як і в текстах давньокитайської мови зустрічаються багато подібних словосполучень. До найвідоміших з них належать: «П'ятикнижжя» 五经 wǔjīng (є узагальненою назвою п'яти книг – 书经 shūjīng «Книга історії», 诗经 shījīng «Книга пісень», 易经 yìjīng

«Книга перемін», 礼记 lǐjì «Записи про ритуал», 春秋 chūnqiū «Весни та осені»), п'ять елементів «у-сін» 五行 wǔxíng, п'ять норм міжособистісних відносин 五论 wǔlùn (між правителем та придворним, батьком і сином, старшими і молодшими братами, чоловіком і дружиною, поміж друзів) тощо. Подібність структури цих слів та їх еквівалентів з давньокитайської доводить їх приналежність до веньянізмів. Менше з тим, дані слова функціонують у реченні як синтаксичне ціле і позначають глибше, конкретніше поняття, аніж просто «три гарантії» чи «три чесноти»; вони також не відповідають нормам формування числівникових словосполучень у сучасній китайській мові, тож ми не можемо вважати їх словосполученнями.

Давайте розглянемо декілька прикладів вживання даних слів у текстах публіцистичного стилю:

当前，农业现代化仍然是我国«新四化»同步发展中的一个短板，无论是农业的机械化、科学化、水利化和电气化水平，还是农业的产业化、绿色化、信息化水平都亟待提升。Dāngqián, nóngyè xiàndàihuà réngrán shì wǒguó “xīn sì huà” tóngbù fāzhǎn zhōng de yīgè duǎn bǎn, wǔlùn shì nóngyè de jīxièhuà, kēxué huà, shuǐlì huà hé diànrìhuà shuǐpíng, háishì nóngyè de chǎnyè huà, lǜsè huà, xīnxī huà shuǐpíng dōu jí dài tíshēng. – «Станом на зараз, модернізація сільського господарства, як і раніше, залишається слабкою ланкою синхронного розвитку «нових чотирьох модернізацій» Китаю. Чи то рівень механізації, чи іригації, електрифікації або механізації, запровадження наукових технологій чи індустріалізація, озеленення, інформатизація сільського господарства – усі ці аспекти терміново потребують покращень.» (推进“新四化”同步实现 建成现代化经济体系-新华网, 2020).

Для пояснення поняття «чотирьох модернізацій» найкраще використати наступну цитату з промови Лі Кецяна, наведену у цій же статті:

“坚持走中国特色新型工业化、信息化、城镇化、农业现代化道路，推动信息化和工业化深度融合、工业化和城镇化良性互动、城镇化和农业现代化相互协调，促进工业化、信息化、城镇化、农业现代化同步发展。” Jiānchí zǒu zhōngguó tè sè xīnxíng gōngyèhuà, xīnxī huà, chéngzhèn huà, nóngyè xiàndàihuà dàolù, tuīdòng xīnxī huà

hé gōngyèhuà shēndù rónghé, gōngyèhuà hé chéngzhèn huà liángxìng hùdòng, chéngzhèn huà hé nóngyè xiàndàihuà xiānghù xiétíáo, cùjìn gōngyèhuà, xīnxī huà, chéngzhèn huà, nóngyè xiàndàihuà tóngbù fāzhǎn. – «Продовжувати триматися нового шляху індустріалізації, інформатизації, урбанізації та модернізації сільського господарства з китайською специфікою, сприяти глибокій інтеграції інформатизації та індустріалізації, позитивній взаємодії індустріалізації та урбанізації, взаємній координації урбанізації та модернізації, стимулювати синхронний розвиток індустріалізації, інформативності, урбанізації, та сільськогосподарської модернізації». (推进“新四化”同步实现 建成现代化经济体系-新华网, 2020).

Таким чином, у статті йдеться про нову стратегію розвитку китайської економіки, яка була названа «новими чотирма модернізаціями». Стратегія «Чотирьох модернізацій» стартувала після проведення першої сесії Всекитайських зборів народних представників у 1954 році, де були озвучені завдання модернізації сільського господарства, промисловості, транспорту та національної оборони. В 2012 році Лі Кецянь розробив нову програму економічного розвитку – 新四化 xīnsìhuà «Нові чотири модернізації», яка містить дещо інші напрямки, проте має ту ж саму загальну мету – покращити економічне становище громадян та Китаю загалом через економічні реформи. Використання посилання до уже відомого політичного гасла, вираженого веньянізмом, дає змогу передбачити основний зміст та приблизну спрямованість майбутніх реформ навіть без додаткових пояснень.

中国已经成全球第二大经济体，正在向全球推销“新三样”，经济状况低迷，李强总理前几天紧急会见特斯拉老板马斯克，还在说中国的市场很大很大，欢迎外国人来投资，外国人本已对中国修改后的间谍法打击面之广定义之模糊心惊胆颤，现在又来了一个“新五反”，这不是要吓跑外国资本家吗？

Zhōngguó yìjīng chéng quánqiú dì èr dà jīngjì tǐ, zhèngzài xiàng quánqiú tuīxiào “xīn sān yàng”, jīngjì zhuàngkuàng dīmí, lǐqiáng zōnglǐ qián jì tiān jìnjí huìjiàn tè sī là lǎobǎn mǎ sīkè, hái zài shuō zhōngguó de shìchǎng hěn dà hěn dà, huānyíng wàiguó rén lái tóuzī, wàiguó rén běn yǐ duì zhōngguó xiūgǎi hòu de jiàndié fǎ dǎjī miàn zhī guāng dìngyì zhī móhú xīn jìng dǎn zhàn, xiànzài yòu láile yīgè "xīn wǔ fǎn", zhè bùshì yào xià pǎo wàiguó

zībēnjiā ma? – «Китай уже став другою економікою світу, зараз реалізовує “新三样” по всьому світу, а стан економіки залишається незрозумілим; тим часом, прем’єр-міністр Лі Цян кілька днів тому зустрівся з директором компанії «Тесла» Ілоном Маском і заявляв, що китайський ринок є дуже великим і готовий прийняти іноземних інвесторів. Однак, іноземці і так уже стривожені щодо широких і розмитих визначень у китайському законі про боротьбу зі шпигунством після внесення правок, а тепер ще й з’явилися нові п’ять «проти» – хіба це не повинно відлякати іноземних капіталістів?» (推进“新四化”同步实现 建成现代化经济体系-新华网, 2020)

У цьому реченні функціонують одразу два подібні терміни – це 新三样 xīnsānyàng та 新五反 xīnwǔfǎn. Перший стосується новітнього курсу китайської економіки і позначає основні три види товарів, на які спирається сучасний китайський експорт. Мова йде про електрокари, сонячні батареї та літєві батареї. Таким чином, його можна перекласти як «нові три види». Цей термін у китайських ЗМІ протиставляється «старим трьом видам» 老三样 lǎosānyàng: одягу, побутовій техніці та меблям. Другий термін – 新五反 xīnwǔfǎn (п’ять «проти») використовується на позначення політичного курсу компартії Китаю проти тих чи інших негативних явищ. Як натякає назва, існує також термін і на позначення «оригінальних» п’яти «проти»: йдеться про політичний курс, оголошений у 1952 році і спрямований проти таких п’яти явищ, як хабарі, ухилення від сплати податків, недобросовісного виконання держзамовлень, крадіжки державного майна або державної економічної інформації. Ціллю цієї кампанії стали малі та великі підприємці тогочасного Китаю. Однак, під кінець 70-х років ХХ ст. економіка КНР відчула на собі негативні наслідки такої політики і почала приходити в упадок. Тоді кампанію п’яти «проти» було згорнуто, а капіталісти-підприємці отримали колишні вольності і продовжили свою діяльність. Наприкінці квітня 2024 року голова Міністерства державної безпеки Чень Ісін у газеті «Сюесі жибао» закликав до запровадження нових п’яти «проти»: 反颠覆 fǎndiānfù、反霸权 fǎnbà quán、反分裂 fǎn fēnliè、反恐怖 fǎnkǒngbù、反间谍 fǎnjiàndié – протистояння підривній діяльності, домінуванню, розколу, терору, контррозвідці. Тобто, нова і стара кампанія п’яти «проти» націлені на боротьбу з тими, кого уряд

КНР в той чи інший момент своєї історії вважає своїми ворогами – чи то підприємці-капіталісти в минулому столітті, чи то більш широкий спектр внутрішніх та зовнішніх ворогів у 2024 році.

Варто звернути увагу на те, як і в першому, і в другому випадку до веньянізмів з числівниковою морфемою доєднують морфему 新 xīn «новий», таким чином показуючи за допомогою посилання, яке міститься в самій структурі даного терміну, що нова політична кампанія є в тій чи іншій мірі продовженням більш старої, аналогічної їм. Таким чином, це формує певного роду інтертекстуальність в текстах публіцистичного стилю.

Отже, розглянувши функціонування веньянізмів, виражених словами з числівниковою морфемою, можна побачити, як їх використання допомагає створити дуже стислий, лаконічний, яскравий термін, який зможе привернути увагу пересічного громадянина і швидко закріпитися у пам'яті – ідеальний для позначення політичної кампанії чи набору реформ. Він також зможе створити враження приналежності таких подій до загального історичного континууму.

Винятковою особливістю даних лексичних одиниць є те, що вони відносяться до веньянізмів лише за критерієм своєї структури. Очевидно, що в час, коли дані терміни були викарбувані (друга половина ХХ ст.), веньянь уже був усунутий з позиції офіційної мови, а отже, вони не могли існувати у самому веньяні; однак, слова з числівниковою морфемою створені за правилами веньяню, а також виконують таку ж стилістичну роль, як і усі інші види веньянізмів.

3.2. Фразеологізми

В попередніх розділах ми встановили, що мовлення текстів публіцистичного стилю поєднує в собі дві характеристики, які здавалися би повністю протилежними у інших стилях – експресивність та стандартність мовлення. Остання досягається використанням значної кількості мовних кліше та сталих зворотів, велика кількість з яких є запозиченнями з веньяню. Однак, веньянізми також відіграють неабияку роль у підсиленні експресії наряду з засобами, які є питомими для мови байхуа, особливо коли мова йде про фразеологізми.

Фразеологізми у будь-якій мові є дуже важливою складовою мовлення. Вони насичують текст стилістичним забарвленням та відображають національний культурний спадок.

Китайській мові притаманне широке розмаїття фразеологічних виразів. Вони можуть функціонувати як в розмовному стилі, так і в художньому, публіцистичному, та навіть у науковому. Це зумовлено широким спектром стилістичного забарвлення, яке несуть фразеологізми в китайській мові. Деякі з них, як-от ... мають більш розмовний, повсякденний характер, водночас як інші (...) мають більш книжкове, урочисте, серйозне забарвлення. Знання фразеологізмів та їх доречне використання є маркером освіченості людини та її обізнаності в китайській культурі та побуті.

Надалі ми розглянемо окремі види фразеологізмів, що походять з веньяню та особливості їх функціонування в текстах публіцистичного стилю.

3.2.1. Чен'юї

Як ми вже встановили раніше, чен'юями називають сталі чотирискладові звороти, побудовані за нормами мови веньянь, і які функціонують у реченні як одне ціле.

Кожному чен'юю притаманна своя так звана «передісторія» - притча, що носить повчальний характер та створює гіперболізований образ людини з певною характеристикою, або ж у манері міфу розповідає певну історію, що висвітлює певні вади людини, зображають типову поведінку людини, яка заслуговує на похвалу чи осуд. У другому випадку вона слугує застереженням від подібних дій. Наприклад, більшість людей, що займаються вивченням китайської мови, обов'язково стикалися з таким чен'юєм, як 拔苗助长 *bá miáo zhù zhǎng*. Його прямий переклад звучатиме як «тягнути паростки, допомагаючи рости». Однак, однією важливою властивістю не тільки чен'юїв, а і багатьох видів фразеологізмів у будь-якій мові є те, що їх прямий переклад не завжди може очевидно сказати на сенс, який хоче передати співрозмовник, використовуючи той чи інший фразеологізм. Ширший контекст, джерелом якого є китайський фольклор, являє собою історію, у якій розповідається про фермера з династії Сун, який не мав терпіння дочекатися, коли його посіви нарешті виростуть; у відчаї, він ходив на поле і смикав паростки угору, таким чином

намагаючись допомогти їм рости швидше. В результаті ж, незважаючи на свою титанічну працю, нетерплячий фермер лиш пошкодив своє збіжжя, і залишив свою сім'ю без врожаю. Таким чином, даний чен'юй зображає нетерплячу людину, яка у відчаї робить собі лише гірше. Цей фразеологізм пояснює нам, що деякі досягнення будуються на основі довгого і неочевидного в моменті прогресу, і замість того, щоб піддаватися паніці і робити імпульсивні рішення, людина мусить довіритися процесу.

Важливою функцією, яку виконують веньянізми, в тому числі чен'юї, є функція компресії інформації. Іншими словами, граматичні та лексичні особливості мови веньянь, за якими створені дані лексичні одиниці, дозволяє вмістити певний посил, заклик, або ж моральну настанову в усього чотири ієрогліфи. У порівнянні із цим, пояснення даних принципів за допомогою мови байхуа зайняло б набагато більше часу, зусиль та мовних засобів. Таким чином, використання чен'юїв у мовленні, окрім очевидного посилення емоційного забарвлення, також значно збільшує продуктивність спілкування.

Як було зазначено вище, чен'юї не завжди мають значення, яке буде очевидним після перекладу їх компонентів; здебільшого від реципієнта очікується, що він уже знатиме цей фразеологізм на момент мовлення. Це становить значну перешкоду при перекладі даних текстів, адже це значення іноді неможливо встановити без додаткового пошуку. Але водночас, володіння рядом чен'юїв свідчитиме про обізнаність мовця в китайській культурі, адже це означає, що він виділив час та зусилля на дослідження китайського фольклору. Китайці високо цінують свою багатовікову культуру та історію, а доказ обізнаності у цій сфері допоможе вправному оратору виграти симпатію китайської публіки.

Розглянемо декілька прикладів використання чен'юїв у текстах публіцистичного стилю.

我们不愿看到乌克兰危机长期化、扩大化，愿同国际社会一道，避免形势进一步恶化，**持之以恒地争取和平。** wǒ men bù yuàn kàn dào wū kè lán wēi jī zhǎng qī huà, kuò dà huà, yuàn tóng guó jì shè huì yī dào, bì miǎn xíng shì jìn yī bù è huà, **chí zhī yǐ héng de zhēng qǔ hé píng.** – «Ми не хочемо, щоб криза в Україні затягувалася і

поглиблювалася, і готові працювати з міжнародною спільнотою, щоб уникнути подальшого погіршення ситуації і наполегливо та послідовно прагнути до миру.» (王毅会见乌克兰外长库列巴, 2023)

В даному реченні ми спостерігаємо чен'юй 持之以恒 *chí zhī yǐ héng*, що перекладається як «постійно, регулярно, послідовно; послідовно притримуватись [певної політики, курсу]». Дане речення взяте зі статті, присвяченій офіційній зустрічі голови Канцелярії ЦК КПК Ван Ї з Міністром закордонних справ України Дмитром Кулебою у 2023 році. Даний чен'юй підкреслює пристрасне ставлення людини, про яку йдеться у контексті мовлення, до справи, в якій вона хоче досягти результату; йдеться про неухильне докладання зусиль задля досягнення певної мети. Фразеологізм у даному реченні додає емоційної експресивності і поєднується з емоційно забарвленим словом 争取 *zhèngqǔ*, яке перекладається як «боротися». Таким чином, китайська сторона підкреслює свою зацікавленість у стимулюванні проведення мирних переговорів між Росією і Україною, а також наголошує на готовності подолати будь-які перешкоди, які можуть стати на заваді завершенню бойових дій, при цьому позиціонуючи себе як свого роду посередника – доволі престижна позиція на міжнародній дипломатичній арені.

Передісторія даного фразеологізму має біографічний характер і стосується китайського дипломата на ім'я Цен Цзіцзе, який жив у ХІХ ст. Його батько, Цен Гофань, у листах до сина закликав його старанно вчитися (саме йому належить перше задокументоване використання цього виразу). Цен Цзіцзе дійсно доклав неабияких зусиль до вивчення англійської мови, що дозволило йому стати високоякісним, освіченим чиновником-дипломатом. Історія походження даного чен'юя може пояснювати частоту його використання у текстах, що стосуються сфери дипломатії.

Цікавим є той факт, що Цзіцзе був відправлений на перемовини з Російською Імперією та за допомогою своїх навичок і знань домогся значно кращих умов та запобіг територіальним поступкам зі сторони Китаю. Питання того, чи можна розцінювати використання даного фразеологізму як свого роду дипломатичний

сигнал Україні, залишається предметом спекуляцій. З нашої точки зору, це, найімовірніше, є просто іронічним збігом.

战争动乱总是与攫取财富密不可分。俄乌冲突对世界来说是一场悲剧，但对美国来说却收获颇丰。这场被美国煽风点火所引燃的冲突，不仅让美国军工复合体堂而皇之地获得了大量军火订单，赚得盆满钵满，还让美国能源资本集团利用石油和天然气价格飙升的机会，获得大量利润。Zhànzhēng dòngluàn zǒng shì yǔ juéqǔ cáifù mì bùkěfēn. É wū chōngtú duì shìjiè lái shuō shì yī chǎng bēijù, dàn duì měiguó lái shuō què shōuhuò pǒ fēng. Zhè chǎng bèi měiguó shānfēngdiǎnhuǒ suǒ yǐn rán de chōngtú, bùjǐn ràng měiguó jūngōng fùhé tǐ táng'érhuángzhī dì huòdéle dàliàng jūnhuǒ dìngdān, zhuàn dé pén mǎn bō mǎn, hái ràng měiguó néngyuán zīběn jítuán liyòng shíyóu hé tiānránqì jiàgé biāoshēng de jīhuì, huòdé dàliàng lìrùn. – «Війна та безлад, що її супроводжує, завжди нерозривно пов'язані з привласненням багатств. Українсько-російський конфлікт є трагедією для усього світу, та для Америки це ніщо інше, як великий куш. Цей конфлікт, багаття якого роздухує Америка, не лише дозволяє військово-промислому комплексу Сполучених Штатів отримувати масові контракти на закуп озброєння та військової техніки у всіх на очах, заробивши на цьому купу грошей, а ще й дає зручний шанс для американських капіталістичних енергетичних корпорацій отримати величезні прибутки через підвищення цін на нафту та природний газ». (美式“规则”何以成为世界乱源? 煽风点火, 制造混乱谋取私利, 2022)

Першим, що кидається в очі при аналізі та перекладі даного уривку – це його емоційна забарвленість та висока експресивність. Тон мовлення цієї статті різко відрізняється від попередньої своєю прямою, використанням великої кількості емоційно-забарвленої та оцінної лексики та малої кількості мовних штампів та кліше. Це диктується метою, яку ставить перед собою текст: в першому випадку це класична стаття, що свідчить про офіційну дипломатичну зустріч, яка мала місце напередодні; вона переслідує лише мету передачі інформації, характеризується урочистим тоном і наповнена типовими для такої події виразами-кліше; в другому ж випадку, стаття покликана виразити позицію уряду КНР, яка виражається в осуді дій

Сполучених Штатів на міжнародній політичній арені, протиставленні їм себе та антагонізації. Уривок є ледь не еталонним прикладом мовлення публіцистичного стилю, де задля виконання функції переконання використовуються засоби експресивності у поєднанні зі значною кількістю термінології. За допомогою підвищеної емоційності мовлення автори намагаються привернути увагу читачів до даної дискусії та посилити вплив, переконливість своїх аргументів. Значною мірою це досягається за допомогою використання аж п'яти чен'юїв на такий відносно невеликий масив тексту. Давайте розглянемо їх детальніше:

Перший чен'юй 收获颇丰 shōuhuò pōfēng дослівно означає «зібрати багатий врожай», але у даному тексті він використовується метафорично і вказує на великий заробіток. В наступному ж реченні ми зустрічаємо інший чен'юй зі схожим значенням: 盆满钵满 pénmǎnbōmǎn. Це один з видів чен'юїв, які вирізняються своєю симетричною структурою. Дослівно переклад цього фразеологізма звучав би як «Миска повна, чаша повна», проте він також метафорично вказує на збагачення, яке Америка нібито мусить отримувати від війни в Україні. Таким чином, аж два з п'яти виділених нами чен'юїв у цьому уривку мають одну і ту ж тематику і створюють акцент на головному посилі даної статті, який неможливо ігнорувати.

Наступний чен'юй, 密不可分 mībùkěfēn, означає «бути нерозривно пов'язаним». Він не несе жодної особливої конотації сам по собі, проте використовується для акцентування уваги на тезисі, поданому у першому реченні уривку.

Ще один поданий чен'юй, 堂而皇之 áng'érhuángzhī, що означає «у всіх на очах», в даному тексті має яскраво виражену конотацію засудження та неприхованого звинувачення. Використовуючи даний фразеологізм, автори висловлюють своє незадоволення та фактично оголошують діяльність Сполучених штатів неправомірною. Таким чином, цей чен'юй несе в собі неабияку оцінність, опинившись у даному контексті.

Останній чен'юй з даного уривка, 煽风点火 shānfēngdiǎnhuǒ, дослівно означає «наганяючи вітер, роздмухувати вогонь». Він використовується на позначення ситуації, коли людина умисно провокує певний конфлікт. В нашому випадку,

використання даного фразеологізму є прямим випадом, звинуваченням в адресу Сполучених Штатів. У даній статті цей фразеологізм використовується аж 7 раз, включаючи заголовок та підзаголовок статті.

Чен'юї надають тексту експресивності та образності, тому в текстах зокрема політичного дискурсу не лише використовується велика кількість чен'юїв, а й таких термінів, які шляхом морфемної контракції «підганяються» під структуру чен'юїв, хоча насправді ними не є. Це може пояснюватися особливою ритмікою, яку створюють чен'юї та до якої тяжіють мовці задля відтворення схожого стилістичного ефекту. Вони також виконують функцію привернення уваги.

Відомий позиційний документ, опублікований Міністерством закордонних справ КНР під назвою «Позиція Китаю щодо політичного врегулювання української кризи» містить багато прикладів таких лексичних одиниць. Наведемо декілька з них:

国际社会应坚持**劝和促谈**正确方向，帮助冲突各方尽快打开政治解决危机的大门，为重启谈判创造条件和提供平台。Guójì shèhuì yīng jiānchí **quàn hé cù tán** zhèngquè fāngxiàng, bāngzhù chōngtú gè fāng jǐnkuài dǎkāi zhèngzhì jiějué wéijī de dàmén, wéi chóngqǐ tánpàn chuàngzào tiáojiàn hé tígōng píngtái – «Міжнародне співтовариство повинно дотримуватися правильного напрямку **сприяння примиренню і проведенню перемовин**, допомогти сторонам конфлікту якнайшвидше стати на шлях політичного врегулювання кризи, створити умови і забезпечити платформу для відновлення переговорів.» (关于政治解决乌克兰危机的中国立场 (全文), 2023)

У даному уривку присутній вислів 劝和促谈 quàn hé cù tán «заохочувати до примирення та сприяти проведенню перемовин». Цей вислів набув значного поширення у текстах політичного дискурсу, що стосуються активних збройних конфліктів по всьому світу. Ось ще один приклад з іншої статті, що стосується війни в Україні:

在劝和促谈上，中方是最坚定、最积极的，只要有一线希望就全力去争取。Zài quàn hé cù tán shàng, zhōngfāng shì zuì jiāndìng, zuì jījí de, zhǐyào yǒu yīxiàn xīwàng jiù quánlì qù zhēngqǔ. – «Що стосується заохочуванню до примирення та сприянню проведення переговорів, китайська сторона має найтвердіші наміри з цього приводу,

є найбільш активною. Варто лише висловити сподівання і боротися з усіх сил.» (劝和促谈, 中方是最坚定、最积极的 (和音), 2024)

Таким чином, ми бачимо, що даний вислів став свого роду політичним лозунгом, який уособлює у собі курс зовнішньої політики КНР – обирати цілковитий нейтралітет і при цьому сприяти мирним перемовинам і зупиненню бойових дій у надії вирішити збройний конфлікт дипломатично, виступаючи при цьому свого роду «суддею» на міжнародній арені. За допомогою своєї лаконічної структури, цей вислів став дуже зручним інструментом популяризації даного наративу через його постійне повторення не тільки в межах одного тексту, а й загалом в політичному дискурсі. Написавши в пошукову стрічку вислів 劝和促谈 можна негайно отримати ряд статей, присвячених тематиці російсько-української війни, які так чи інакше просувають наратив Міністерства закордонних справ КНР. Іншими словами, подібні вирази допомагають створювати тісніший інтертекстуальний зв'язок між текстами публіцистичного стилю.

Дані одиниці, безумовно, не можна вважати веньянізмами, однак їх існування чітко підкреслює вплив використання веньянізмів, зокрема чен'юїв, на мовлення текстів публіцистичного стилю сучасної китайської мови. Вищенаведені та подібні до них чотиризначні структури імітують структуру та ритміку чен'юїв, і таким чином досягають подібного ефекту, адже, так само як і чен'юї, вони являються лаконічними, яскравими виразами, які можуть привернути увагу, легко запам'ятовуються і несуть за собою ширший зміст. Саме ці властивості роблять із них такі майстерно складені політичні лозунги.

Закономірність, яку ми виявили у чотирискладових виразах, провокує закономірне питання: чи може існувати подібний зв'язок серед дійсних фразеологізмів, які можуть бути класифіковані хоча б одним словником як чен'юї? Відповідь є однозначною. Розглянемо приклад з ще одної статті, присвяченій російсько-українській війні:

从现实看, 自去年俄乌关系持续紧张以来, 美国不断煽风点火、火上浇油, 推动危机一步步升级。Cóng xiànré shí kàn, zì qùnián é wū guānxì chíxù jǐnzhāng yí lái,

měiguó bùduàn **shānfēngdiǎnhuǒ, huǒ shàng jiāo yóu**, tuīdòng wéijī yībù bù shēngjí. – «Дивлячись на це реалістично, починаючи з минулого року, коли стосунки росії та україни почали загострюватись, Америка безперервно роздмухувала це вогнище, підливала олію у вогонь, провокувала поступове погіршення цієї ситуації». (*挑动俄乌冲突的煽风点火者——乱局背后的美国“黑手”之一-新华网, 2020*) У даному реченні присутні одразу два чен'юї, які мають значення «підливати олії у вогонь», тобто провокувати погіршення ситуації. Речення вирізняється потрійним повторенням одної і тієї ж тези, спочатку у вигляді чен'юїв 煽风点火 shānfēngdiǎnhuǒ та 火上浇油 huǒ shàng jiāo yóu, до яких потім додається їх уточнення мовою байхуа. Перший чен'юї уже відомий нам з уривків, наведених вище і дійсно дуже часто зустрічається саме у статтях, присвячених темі російсько-української війни, а другий використовується у інших варіаціях у мирному плані Китаю та пов'язаних статтях. Порівняймо: 作为联合国安理会常任理事国和负责任大国，我们既不会隔岸观火，也不会拱火浇油，更不干趁机的事。Zuòwéi liánhéguó ānlǐhuì cháng rèn lǐshì guó hé fù zérèn dàguó, wǒmen jì bù huì **gé'ànguānhuǒ**, yě bù huì **gǒng huǒ jiāo yóu**, gèng bù gān chènjí de shì. «Як постійний член Ради Безпеки ООН і відповідальна держава, ми не будемо ані **спостерігати за пожежею з іншого берега річки**, ані **підливати масла у вогонь**, ані користуватися можливістю отримати вигоду». (*习近平同乌克兰总统泽连斯基通电话, 2023*)

Також у цьому уривку використовується чен'юї 隔岸观火 gé'ànguānhuǒ, що дослівно перекладається як «спостерігати за пожежею з іншого берега річки». Він вказує на поведінку, при якій людина або група людей залишається на безпечній відстані від певної небезпечної ситуації, яка за нормальних умов не може їм зашкодити, і при цьому не намагається якось їй зарадити. Не можна не помітити, як вдало у даному реченні поєднуються два чен'юї, тематично пов'язані з вогнем. Таким чином, автори створюють навколо російсько-української війни образ пожежі. Такий ступінь образності майже ставить такі тексти на межі між публіцистичним та художнім стилем – відмінна ознака політичного мовлення Китаю. В текстах політичного дискурсу української мови навряд чи можна знайти тексти настільки ж

поетичні. Вищеописані відмінності в стилістичних особливостях текстів публіцистичного стилю можуть становити певні труднощі при перекладі з китайської на українську мову.

Таким чином, чен'юї виконують у текстах публіцистичного стилю ряд важливих функцій. По-перше, це функція компресії інформації, де за допомогою таких стислих, але ємних лексичних одиниць передається значно ширший зміст. По-друге, чен'юї надають тексту значної експресивності та/або емоційного забарвлення: розглядаючи наведені приклади, ми побачили, що як на рівні тексту, так і в межах одного речення може використовуватися значна кількість чен'юїв. По-третє, коли мова заходить за політичний дискурс, чен'юї, так само як і інші окремі види веньянізмів, за рахунок своєї лаконічної структури та витриманої ритміки можуть слугувати певного роду політичним лозунгом або терміном, що в тій чи іншій мірі передає курс політики правлячої партії або якийсь окремий наратив. Ефективність цієї функції досягається також можливістю постійного повторення одного і того ж чен'юя в межах речення, тексту та навіть поміж багатьма текстами, утворюючи між ними певного роду інтертекстуальність.

3.3. Крилаті вислови, афоризми, цитати з класичних текстів

Китайці з великою пошаною ставляться до своєї культури, ретельно дотримуються багатовікових традицій, передають із покоління в покоління стародавні легенди. Це також стосується і класичної літератури: багато всесвітньо відомих творів, написаних століття та навіть тисячоліття тому, таких як «Річкові заплави», «Трицарство», «Подорож на Захід» тощо, не тільки вплинули на становлення китайської культури такою, як вона є наразі, а й досі залишаються відомими творами в Китаї та у всьому світі, при цьому маючи прямий вплив на сучасну масову культуру Китаю. Таке ставлення до своєї власної культури, при якому навіть дуже давні пам'ятки літератури залишаються дуже знаними і для пересічного громадянина, знаходить своє відображення і в публіцистиці. Для багатьох статей та публічних промов є дуже характерним використання прямих цитат з класичних творів

китайської літератури. Вони майже завжди виступають окремим реченням і слугують у якості вступної фрази.

Розглянемо один із прикладів:

一年春作首，万事行为先。全国两会闭幕一周后，习近平主席赴俄罗斯开启连任后的首次出访，这也是他以国家主席身份第9次访俄。 – **Yī niánchūn zuò shǒu, wànshì xíngwéi xiān.** Quánguó liǎnghuì bì mù yīzhōu hòu, xíjìnpíng zhǔxí fù èluósī kāiqǐ liánrèn hòu de shǒucì chūfǎng, zhè yěshì tā yǐ guójiā zhǔxí shēnfèn dì 9 cì fǎng é. – **«Рік починається з весни, а успіх – з дії.** Через тиждень після завершення Всекитайських зборів народних представників, після початку свого третього терміну, голова Сі Цзіньпін здійснив перший офіційний візит до Росії. Це вже дев'ятий візит Сі Цзіньпіна як голови держави до Росії». (*时政新闻眼 / 习主席第9次访俄，取得哪些重要成果？*, 2020)

У цьому реченні видно, як підібрана цитата відображає у скороченій формі зміст того, що буде сказано у наступному реченні, фразі чи тексті загалом. У даному випадку була використана фраза «рік починається з весни», бо йдеться про новий термін правління Сі Цзіньпіна. Друга частина вислову, 万事行为先 wànshì xíngwéi xiān, дослівно перекладається як «з десяти тисяч справ найважливіша – дія». Він має щонайменше один аналогічний вираз, побудований за такою ж схемою: 万事孝为先 wànshì xiào wéi xiān «З десяти тисяч справ повага до батьків найвища». Таким чином, цей вираз, який міг звучати так, неначе він містить тавтологію і є не надто логічним та зрозумілим, починає мати сенс. Вислів 一年春作首，万事行为先 Yī niánchūn zuò shǒu, wànshì xíngwéi xiān виражає сподівання на успіх, коли йдеться про новий цикл тієї чи іншої діяльності: новий навчальний чи календарний рік, новий термін повноважень тощо. Однак, він також наголошує на тому, що жодне досягнення стає можливим тільки після наполегливої та регулярної праці; потрібно починати роботу одразу після настання «весни», тобто початку нового відведеного періоду часу, адже час не зупиняється, аби почекати нас. Цей вислів дуже часто використовується у новинних статтях або оголошеннях зі схожим змістом.

Використання великої кількості фразеологізмів та інших образних висловів, у тому числі і цитат з класичних текстів, є одною з визначних особливостей публічних промов лідера Китаю Сі Цзіньпіна. Давайте розглянемо:

这也就是古人所说的“学者非必为仕，而仕者必为学”。只有加强学习，才能增强工作的科学性、预见性、主动性，才能使领导和决策体现时代性、把握规律性、富于创造性，避免陷入少知而迷、不知而盲、无知而乱的困境，才能克服本领不足、本领恐慌、本领落后的问题。Zhè yě jiùshì gǔrén suǒ shuō de “**xuézhě fēi bì wèi shì, ér shì zhě bì wéi xué**”. Zhǐyǒu jiāqiáng xuéxí, cáinéng zēngqiáng gōngzuò de kēxué xìng, yùjiàn xìng, zhǔdòng xìng, cáinéng shǐ lǐngdǎo hé juécè tǐxiàn shídài xìng, bǎwò guīlǜ xìng, fù yú chuàngzàoxìng, bìmiǎn xiànrù shǎo zhī ér mí, bùzhī ér máng, wúzhī ér luàn de kùnjìng, cáinéng kèfú běnlǐng bùzú, běnlǐng kǒnghuāng, běnlǐng luòhòu de wèntí. – «Це те, про що казали у давнину: «Вчені не мусять бути чиновниками, проте чиновники мусять вчитися». Варто лише завзято навчатися – і лиш тоді ми зможемо посилити науковість, ініціативність та довгостроковість роботи, лише тоді зможемо зробити так, аби наше керування та прийняття рішень відповідали вимогам часу, осягнули усю закономірність, були креативними, уникнути ситуації, де ми б збивалися зі шляху, були сліпими, хаотичними через незнання; лише тоді ми зможемо подолати нестачу навичок, кризу навичок чи відсталість навичок.» (依靠学习走向未来, 2015)

У цьому прикладі афоризм знаходиться не на початку тексту, а в його середині. Однак, він так чи інакше позначає собою початок нової думки, вміщуючи в себе її короткий зміст. Сі Цзіньпін використовує даний афоризм, і далі розкриває його зміст мовою путунхуа, продовжуючи свою думку.

Таким чином, використання цитат з класичних текстів виконує в тому числі функцію привернення уваги, адже вираз на веньяні, окрім того що є виразним та образним, також підкреслює логічну паузу у тексті, що допомагає слухачам зосередитись і не пропустити важливу інформацію, що може йти далі. Окрім цього, афоризми виконують функції компресії та підвищення експресивності.

На додачу, використання афоризмів на веньяні підкреслює освіченість та ерудованість мовця. При перекладі текстів з цитатами класичних текстів можуть

виникнути проблеми через неочевидність значення останніх, навіть у носіїв китайської мови. Однак, як зазначав Фергюсон (1959), люди доволі позитивно сприймають використання мовцем фраз з «високого» стилю мовлення, навіть якщо їх розуміння є ускладненим. Так чи інакше, сенс афоризму відкривається більше за допомогою контексту, що міститься далі по тексті, коли мовець починає розвивати свою думку.

Наостанок, використання цитат з класичних творів може виконувати і аргументативну функцію. Якщо, скажімо, мовець апелює до поглядів китайських філософів давнини, його думка сприймається як така, що має під собою міцніший фундамент, і яку важче поставити під сумнів.

3.4. Службові слова

Низку граматичних категорій *веньяня* використовують у текстах публіцистичного стилю сучасної китайської мови.

3.4.1. Прийменники

Прийменник 为 декілька значень, певним чином схожих між собою. По-перше, він вводить додаток, що виражається особою чи абстрактним явищем, на користь якого виконується та чи інша дія. Наприклад:

习近平指出，去年9月我们在撒马尔罕共同宣布将中白关系定位提升为全天候全面战略伙伴关系，为两国各领域合作注入强劲动力。Xíjìnpíng zhǐchū, qùnián 9 yuè wǒmen zài sā mǎ'ěr hǎn gòngtóng xuānbù jiàng zhōng bái guānxì dìngwèi tíshēng wèi quántiānhòu quánmiàn zhànlüè huǒbàn guānxì, wèi liǎng guó gè lǐngyù hézuò zhùrù qiángjìng dònglì. – «Сі Цзіньпін зазначив, що у вересні минулого року в Самарканді [обом сторонами] було оголошено про просування китайсько-білоруських відносин до всебічного стратегічного партнерства, що розвиватиметься за будь-яких умов». (习近平同白俄罗斯总统卢卡申科举行会谈, 2023.)

Іноді приймаючи після себе частку 了, 为 може вводити обставину мети, яка може виражатися дієслівним або іменниковим словосполученням.

Прийменник 为 може бути частиною конструкції 为...而, у якій після 而 описується певна дія, а 为 вводить додаток, який виражає причину, за якої ця дія відбулася.

Прийменник 以 вводить в речення інструментальне значення. Простішими словами, додаток, який вводить цим прийменником, відповідає на питання «чим?, яким чином?, у який спосіб?»; в текстах веньяню можна зустріти випадки, де додаток стоїть як до, так і після предикату, але в сучасній китайській мові додаток завжди стоїть саме після присудка. Наприклад:

一国的安全不能以损害他国安全为代价, 地区安全不能以强化甚至扩张军事集团来保障。Yī guó de ānquán bùnéng yǐ sǔnhài tāguó ānquán wèi dàijià, dìqū ānquán bùnéng yǐ qiánghuà shènzhì kuòzhāng jūnshì jítuán lái bǎozhàng. – «Безпека однієї країни не може бути досягнута за рахунок порушення безпеки іншої, а регіональна безпека не може забезпечуватися шляхом посилення або навіть розширення воєнних блоків.» (关于政治解决乌克兰危机的中国立场 (全文), 2023)

Практика показує, що найчастіше дані конструкції використовуються з такими абстрактними поняттями, як 方式 fāngshì «спосіб», 方法 fāngfǎ «метод», 形式 xíngshì «вид, форма».

以 може також означати «спираючись на, згідно з» і вводити додаток, що позначає певний стандарт, яким користуються, виконуючи ту чи іншу дію.

Інше значення даного прийменника вводить мету і перекладається як «для того, щоб»: 此外, 对于老年人中常见的缺牙问题, 我们建议及时进行修复, 以维护口腔健康与整体生活质量。Cǐwài, duìyú lǎonián rén zhōng chángjiàn de quē yá wèntí, wǒmen jiànyù jíshí jìnxíng xiūfù, yǐ wéihù kǒuqiāng jiànkāng yǔ zhěngtǐ shēnghuó zhìliàng. «Окрім того, кажучи про часту проблему втрати зубів серед людей похилого віку, ми радимо вчасно проводити лікування, щоб зберегти здоров'я ротової порожнини та загальну якість життя.» (全国爱牙日 | 解放军总医院第五医学中心口腔科主任王成龙, 2024)

Прийменник 于 вживається доволі часто в сучасній китайській мові. Він може вводити обставини місця або часу.

于 可能 також вводити додаток, до якого направлена дія. Наприклад: 三是有助于塑造中国特色社会主义的知识形象、理论形象和创新形象。Sān shì yǒu zhù yú sùzào zhōngguó tèsè shèhuì zhǔyì de zhīshì xíngxiàng, lǐlùn xíngxiàng hé chuàngxīn xíngxiàng. – «По-третє, вона допомагає формувати інтелектуальний, теоретичний та інноваційний образ соціалізму з китайською специфікою.» (习近平讲话格言运用的特色, 2024)

Прийменник 自 використовується на позначення початку певної дії і утворює такі граматичні конструкції, як 自...以来 та 自...起. Їхня відмінність полягає у відтінках значень: перша конструкція акцентує увагу на тому, що виділений часовий проміжок завершується на моменті мовлення.

3.4.2. Сполучники

Сполучник 而 може вживатися як протиставний, іноді – як єднальний сполучник 且 і перекладатися як «але, а, і». Відповідно, він виражає протиставлення певних ознак чи дій, або поєднання однорідних членів речення. Наприклад:

任何事业，都是始于梦想而成于行动。Rèn hé shì yè, dōu shì shǐ yú mèngxiǎng ér chéng yú xíng dòng. «Будь-яке діло починається з мрії, а закінчується дією».

Варто зазначити, що сполучник може виконувати свої функції, навіть якщо він стоїть на початку речення, але продовжує, розвиває думку попереднього:

在每一个重大转折时期，面对新形势新任务，我们党总是号召全党同志加强学习；而每次这样的学习热潮，都能推动党和人民事业实现大发展大进步。Zài měi yī gè zhòng dà zhuǎn zhé shí qí, miàn duì xīn xíng shì xīn rèn wù, wǒ men dǎng zǒng shì hào zhào quán dǎng tóng zhì jiā qiáng xué xí; ér měi cì zhè yàng de xué xí rè cháo, dōu néng tuī dòng dǎng hé rén mín shì yè shí xiàn dà fā zhǎn dà jìn bù. – «Під час кожного великого переломного періоду, опинившись перед новими ситуаціями та новими завданнями, наша партія завжди закликає усіх її членів посилено навчатися; і кожного разу, коли відбувається такий підйом, ми здійснюємо значні кроки у здійсненні розвитку нашої праці, праці народу та партії.» (依靠学习走向未来, 2015)

У цьому реченні 而 виступає як єднальний сполучник, і хоча саме у цьому прикладі перед ним стоїть кома з крапкою, однак кожна з частин даного складного речення є повноцінним реченням сама по собі.

Дане службове слова також слугує для того, щоб виділяти у реченні основний предикат. Наприклад:

工业化和城镇化不能实现良性互动，就会造成产业因缺乏城市聚力而孤岛化、城市因缺乏产业支撑而空心化的问题。Gōngyèhuà hé chéngzhèn huà bùnéng shíxiàn liángxìng hùdòng, jiù huì zàochéng chǎnyè yīn quēfá chéngshì jù lì ér gūdǎo huà, chéngshì yīn quēfá chǎnyè zhīchēng ér kōngxīn huà de wèntí. «Якщо індустріалізація та урбанізація не можуть бути здійснені без взаємовигоди, то може виникнути ситуація, де за нестачі міських агломерацій промисловість буде ізолюватися, а за нестачі підтримки промисловості міста запусніють. » (推进“新四化”同步实现 建成现代化经济体系-新华网, 2020).

Сполучник 而 виконує схожу функцію у конструкції 对...而言, яка синонімічна частіше уживаній в мові путунхуа конструкції 对...来说 і означає «з приводу, кажучи про». Наприклад:

对于一个国家而言，没有高度的市场化水平和成熟的市场经济体制，就没有真正意义上的经济现代化。Duìyú yīgè guójiā ér yán, méiyǒu gāodù de shìchǎng huà shuǐpíng hé chéngshú de shìchǎng jīngjì tízhì, jiù méiyǒu zhēnzhèng yìyì shàng de jīngjì xiàndàihuà. «Кажучи про державу, без високого рівня маркетизації та складеній системі ринкової економіки не може бути модернізації економіки у справжньому розумінні цього слова.» (推进“新四化”同步实现 建成现代化经济体系-新华网, 2020).

У публіцистичних текстах китайської мови також присутній єднальний сполучник 与 yǔ, що у перекладі відповідає українським «і, та, й, з» тощо. Наприклад: 白方坚定支持中方维护自身核心利益，坚定支持、积极参与习近平主席提出的共建“一带一路”倡议、全球安全倡议和全球发展倡议。Bái fāng jiāndìng zhīchí zhōngfāng wéihù zìshēn héxīn lìyì, jiāndìng zhīchí, jījí cānyù xíjìnpíng zhǔxí tíchū de gòngjiàn “yīdài yīlù” chàngyì, quánqiú ānquán chàngyì hé quánqiú fāzhǎn chàngyì. –

«Білоруська сторона рішуче підтримує Китай у захисті власних інтересів, рішуче підтримує та активно приймає участь у ініціативі “Один пояс - один шлях”, запропонованої Сі Цзіньпінем, а також ініціативи глобальної безпеки та розвитку.» (习近平同白俄罗斯总统卢卡申科举行会谈, 2023)

Іншим єднальним сполучником є 及 jí: 库列巴介绍了乌克兰危机最新情况及和谈前景。Kù liè bā jièshàole wūkèlán wéijī zuìxīn qíngkuàng jí hétán qiánjǐng. – «Дмитро Кулеба ознайомив [Цінь Гана] з останньою ситуацією щодо української кризи та перспектив мирних переговорів». (秦刚同乌克兰外长库列巴通电话-新华网, 2023)

3.4.3. Прислівники

Серед службових слів, які використовуються в текстах публіцистичного стилю, також є прислівники.

Перший з них – це заперечний прислівник 未 wèi, що використовується по відношенню до дії в минулому. В цьому використанні він є аналогічним більш уживаному 没有 méiyǒu: 尽管性能有所提升, 但这种渐进式的更新未能完全满足部分用户的高度期待。Jǐnguǎn xìngnéng yǒu suǒ tíshēng, dàn zhè zhǒng jiànjìn shì de gēngxīn wèi néng wánquán mǎnzú bùfèn yònghù de gāodù qídài. – «І хоча продуктивність була певним чином покращена, та цей поступовий прогрес не може повністю задовольнити високі очікування користувачів.» (AI 技术打开高端手机市场新空间, 2024)

Він також часто взаємодіє з прислівником 尚 shàng «все ще», підкреслюючи відсутність певної дії до моменту мовлення: 战火仍在蔓延, 外溢风险上升, 和平曙光尚未显现, 局势发展令人担忧。Zhànhuǒ réng zài mànyán, wàiyì fēngxiǎn shàngshēng, hépíng shǔguāng shàngwèi xiǎnxiàn, júshì fāzhǎn lìng rén dānyōu. – «Полум'я війни продовжує розповзатися, загроза поширюється і зростає, світанок миру ще не зайнявся, а розвиток ситуації є дуже тривожним.» (乌克兰危机“和平之友”小组在联合国成立, 2024) До інших службових слів, запозичених мовою путунхуа з веньяню, що також виражають заперечення, належать наступні:

非 fēi використовується як заперечний прислівник перед предикатом, а також широко використовується у юридичній термінології, яка час від час уможже опинитися в текстах публіцистичного стилю. Наприклад:

江苏的汽车出口热并非个例。Jiāngsū de qìchē chūkǒu rè bìngfēi gè lì. – «Бум експорту автомобілів Цзянсу **зовсім не** є поодиноким випадком.» У цьому реченні іменник 个例 виступає предикатом, а заперечний прислівник 非 «посилюється» іншим прислівником 并 bǐng. Останній також дуже часто сполучається з іншими заперечними прислівниками веньяню.

激发各类市场主体的活力，毫不动摇巩固和发展公有制经济，毫不动摇鼓励、支持、引导非公有制经济发展。Jīfā gè lèi shìchǎng zhǔtǐ de huóli, háo bù dòngyáo gǒnggù hé fāzhǎn gōngyǒuzhì jīngjì, háo bù dòngyáo gǔlì, zhīchí, yǐndǎo **fēi gōngyǒuzhì jīngjì fāzhǎn**. – «Стимулювати життєздатність різних суб'єктів ринку, неухильно укріплювати та розвивати економіку з громадською формою власності, неухильно заохочувати, підтримувати та направляти розвиток **недержавного сектору економіки**.» (推进“新四化”同步实现 建成现代化经济体系-新华网, 2020).

В цьому прикладі присутні паралельні економічні терміни – 公有制经济 gōngyǒuzhì jīngjì «економіка з громадською формою власності» та похідний від нього термін 非公有制经济 fēi gōngyǒuzhì jīngjì «недержавний сектор економіки», який утворився при додаванні до попереднього заперечного прислівника 非.

Показником майбутнього часу, що часто використовується в публіцистичних текстах, є 将 jiāng: 另一方面，提升农业现代化水平**将**充分释放农业劳动力，进一步促进工业化和城镇化的发展。Lìng yī fāngmiàn, tíshēng nóngyè xiàndàihuà shuǐpíng **jiāng** chōngfèn shìfàng nóngyè láodònglì, jìnyībù cùjìn gōngyèhuà hé chéngzhèn huà de fā zhǎ. – «З іншої сторони, підвищення рівня модернізації сільського господарства дозволить у достатній мірі звільнити робочу силу, задіяну для сільськогосподарської праці, таким чином тим більше сприяючи розвитку індустріалізації та урбанізації.» (推进“新四化”同步实现 建成现代化经济体系-新华网, 2020).

Для вираження минулого часу використовуються прислівники 曾 céng , частіше використовуваний у повсякденному спілкуванні у своїй двоскладовій формі (曾经 céngjīng), а також 已 yǐ. Ці два прислівники мають різницю у відтінках значень. 曾 позначає дію, яка відбувалася у минулому і уже отримала завершення певний час тому: 当时，党中央曾明确指出，我们的队伍里有一种恐慌，不是经济恐慌，也不是政治恐慌，而是本领恐慌。Dāngshí, dǎng zhōngyāng céng míngquè zhǐchū, wǒmen de duìwǔ li yǒuyī zhǒng kǒnghuāng, bùshì jīngjì kǒnghuāng, yě bùshì zhèngzhì kǒnghuāng, ér shì běnlǐng kǒnghuāng. – «Ще тоді центральний комітет партії чітко підкреслив, що у наших рядах є певна криза, не економічна і не політична – криза навичок.» (依靠学习走向未来, 2013)

Прислівник 已, хоча і так само вказує на дію, яка відбувалася у минулому, однак відмінність від дії, описуваної прислівником 曾 полягає в тому, що вона відбулася відносно нещодавно і може продовжуватися.

Прислівник 亦 yì перекладається як «також, теж». Як зазначав Люй Шусян (1984), дані службові слова використовуються в порівняльних конструкціях і виражають схожість двох порівнюваних об'єктів; однак, даний відтінок порівняння може бути настільки маловідчутним, що більш виразною стає функція поєднання.

Частка 之 часто використовується в текстах публіцистичного, наукового, офіційно-ділового стилів для відображення атрибутивного зв'язку. Атрибутивним зв'язком ми називаємо такий, при якому у словосполученні одне зі слів є головним, а інше виступає підрядним йому означенням. Цій частці у путунхуа відповідає службове слово 的. Наприклад:

这次友谊之旅、合作之旅、和平之旅取得哪些重要成果? Zhè cì yǒuyì zhī lǚ, hézuò zhī lǚ, hépíng zhī lǚ qǔdé nǎxiē zhòngyào chéngguǒ? – «Яких результатів досягла цей візит співпраці, візит миру, візит дружби?» (时政新闻眼 / 习主席第9次访俄, 取得哪些重要成果?, 2020)

У китайській мові існують дві конструкції, які мають однакове значення і схожу структуру, і які також використовують аналогічні частки 之 / 的: 总的 zǒngde

«загальний, сумарний» що використовується у структурі 总的来说 «В цілому». Аналогічно у реченнях використовується 总之: 总之, 好学才能上进。 **Zǒngzhī, hàoxué cáinéng shàngjìn.** – «Якщо коротко – лише через віддане навчання можна рухатись вперед.» (依靠学习走向未来, 2013)

Унікальність 之 проявляється у тому, що вона може використовуватися перед односкладними іменниками, які, однак, не можуть виступати окремими словами. 的 не може виконувати дану функцію. Розглянемо приклад:

因此, 在俄乌局势高度紧张之际, 美国不但没有寻求缓和危机, 反而不断向乌克兰提供各种经济、军事援助, 为乌方打气、对俄方挑衅。 **Yīncǐ, zài é wū júshì gāodù jǐnzhāng zhī jì, měiguó bùdàn méiyǒu xúnqiú huǎnhé wéijī, fǎn'ér bùduàn xiàng wūkèlán tígōng gè zhǒng jīngjì, jūnshì yuánzhù, wéi wū fāng dǎqì, duì é fāng tiǎoxìn.** – «З цієї причини, в період високої напруженості між Росією та Україною Сполучені Штати не лише не бажали шукати шляхи пом'якшення кризи, а й безперервно «накачували» Україну, надаючи різного роду економічну та військову допомогу, тим самим провокуючи Росію». (挑动俄乌冲突的煽风点火者——乱局背后的美国“黑手”之一-新华网, 2020)

之 міститься у багатьох часто уживаних словах сучасної китайської мови, таких як 之间, 之后, 之前, 之一, 之外 тощо.

Висновки до Розділу 3

Веньянізми активно функціонують у текстах сучасної китайської мови і виражаються у наступних формах: фразеологізми (чен'юї, яньюї, гуаньюньюї тощо), цитати та афоризми з класичних текстів, службові слова, а також інші запозичення з веньяню (іменники, займенники тощо).

Кажучи про функціонування веньянізмів загалом, вони надають мовленню певної вишуканості та образності, а також урочистості. Зокрема, чен'юї та цитати з класичних творів допомагають зробити текст більш експресивним та емоційно забарвленим, можуть нести в собі позитивну чи негативну оцінність. Також вони

виконують функцію компресії інформації, тобто допомагають передати той чи інший сенс, використовуючи меншу кількість часу, зусиль та мовних засобів. Аналіз текстів публіцистичного стилю показав, що чен'юї зокрема дуже часто використовуються в контексті певних політичних наративів.

Слова з числівниковою морфемою становлять цікавий випадок використання норм веньяню для формування нових лексичних одиниць у мові путунхуа. Вони найчастіше використовуються як політичні лозунги, назви реформ і курсів, і також виконують функцію компресії інформації.

В текстах сучасної китайської мови використовується значна кількість службових одиниць різних видів. В публіцистичному стилі можуть використовуватися навіть такі, що не вживаються у розмовному мовленні.

Отже, веньянізми виконують функції привернення уваги, компресії інформації, додають тексту додаткової експресивності, вишуканості та урочистості.

ВИСНОВКИ

Публіцистика займає важливе місце у будь-якому сучасному суспільстві. З певної точки зору, журналістська діяльність тримає суспільство до купи, адже завдяки ній громадяни отримують інформацію про те, що відбувається у світі, в межах країни чи більш локальної спільноти. Публіцистика дозволяє звертати увагу спільноти на існування тих чи інших несправедливостей чи проблем, надавати розголос, а також організувати громадян для спільного їх вирішення. За допомогою публіцистики ми також можемо отримувати важливі знання, що допоможуть нам покращити своє життя чи розширити власний кругозір. Вона також, залежно від ступеню свободи слова, може провокувати дискусії з тієї чи іншої тематики, і таким чином формувати громадську думку та систему цінностей у межах цього суспільства. Спираючись на велику кількість сучасних прецедентів у нашій країні, ми можемо без тіні сумніву сказати, що суспільний розголос, здійснюваний через засоби масової інформації, дуже часто виявляється рушієм значних змін.

Ми визначили, що публіцистикою називається сукупність текстів публіцистичного стилю. Відповідно, саме тексти публіцистичного стилю беруть на себе ті життєво важливі для суспільства функції, описані вище. Проаналізувавши роботи китайських та українських дослідників, ми змогли уточнити поняття «функційний стиль», «публіцистичний стиль», а також описати основні функції та особливості текстів публіцистичного стилю. Так, функційним стилем називається сукупність мовних засобів, а також особливостей мовлення, що виникли для задоволення тих чи інших потреб у комунікації. Усі мовні засоби можна поділити на нейтральні та стилістично забарвлені, при цьому більша частина запасу мовних засобів у будь-якому функційному стилі відноситься до першої категорії. Публіцистичний стиль відноситься до групи книжних стилів, є мовою періодичних видань, телебачення та інших засобів масової інформації тощо і виконує завдання інформування, впливу на громадськість та формування громадської думки. У відповідності до цього, основними функціями публіцистичного стилю є передача інформації, привернення уваги та переконання. Завдання та функції публіцистичного стилю мовлення визначають його особливості. По-перше, текстам даного стилю

притаманний високий ступінь образності, а також наявність позитивної чи негативної, особистої чи соціальної оцінності мовних засобів. По-друге, публіцистичному стилю притаманне поєднання високої експресії та стандартності мовлення. Це пояснюється тим, що функція впливу на читача досягається за рахунок емоційного впливу і водночас аргументованості. Також варто брати до уваги широке розмаїття жанрів, що в розрізі стандартизованості мови охоплюють весь спектр від офіційно-ділового до розмовного мовлення: публіцистичному стилю притаманне як використання великої кількості мовних штампів і кліше, так і жаргонізмів та сленгу, однак ступінь їх використання варіюється значною мірою від специфіки кожного окремого тексту.

Спираючись на праці китайських дослідників, ми охарактеризували історію досліджень стилістики китайської мови. У нашій роботі було встановлено, що перші роботи, які належали до даної царини, були написані ще в період Весни та Осені. Упродовж історії Китаю була написана не одна робота, у якій досліджувалися правила написання того чи іншого виду тексту, описувалися риторичні фігури, їх сполучуваність тощо. Значний поштовх для вивчення стилістики і становлення її як окремої дисципліни відбувся після революції 4 травня 1919 року і відкриттям китайською науковою спільнотою надбань іноземних дослідників. Стилiстика китайської мови ще певний час сприймалася і досліджувалася у нерозривному зв'язку з граматикою, однак з 1980-х рр. стилістика досліджується як повністю самостійна дисципліна.

Ми вивчили роботи китайських дослідників з області стилістики, граматики та тих, що стосуються мови веньянь, і змогли уточнити поняття «веньянь» та «веньянізм». Таким чином, веньянь – це штучна літературна мова, що виникла приблизно у III ст. н.е. та імітувала більш давнішу давньокитайську мову. Веньянь використовувався до початку XX ст. для наукових робіт, документації, високих жанрів літератури тощо. Лексичні одиниці мови веньянь, які були запозичені мовою байхуа, називаються веньянізмами.

В результаті вивчення праць західних лінгвістів та власного практичного дослідження ми розглянули особливості такого соціолінгвістичного явища, як диглосія, і встановили, що функціонування веньянізмів в сучасній китайській мові

майже повністю збігається з положеннями, окресленими в статті дослідника Фергюсона «Diglossia». Диглосія – це соціолінгвістичне явище співіснування двох чи більше варіантів мови, функції і сфера вживання яких визначаються за категоріями «висока-низька».

Виходячи з категорій, введених у статті, діалекти китайської мови займають місце L, тобто «низьких» варіантів мови, а веньянь займає, відповідно, позицію «високої», тобто H-мови. Так, веньянь, як і належить «високому» стилю мови, виконує роль мови діловодства, високих жанрів літератури, урочистих подій, науки тощо. Відтак, сукупність живих говірок та діалектів, якими китайці послуговуються щодня, використовується для більш побутових ситуацій. Співіснування таких варіантів мови, як веньянь та байхуа, становлять найвиразніший серед усіх живих мов випадок диглосії, адже на відміну від інших мов з вираженими особливостями диглосії (арабська, грецька), веньянь не лише є штучною мовою, що імітує давніший період, а й значною мірою спеціалізується саме на письмі. У випадку усунення H-варіанту мови внаслідок демократизації суспільства, задля позначення понять, що зазвичай знаходилися у сфері використання «високої» мови, з неї запозичується певний пласт лексики. В нашому випадку, це і є передумови існування веньянізмів. Таким чином, як і було неодноразово зазначено у нашому дослідженні, лексичні одиниці мови веньянь використовуються у путунхуа для підвищення урочистості, вишуканості, експресивності або стандартності мовлення – тобто для виконання тих функцій, які колись брала на себе мова веньянь.

Фундаментом успішного виконання наукової роботи слугує знання та використання наукових методів дослідження. У нашій роботі використовувалися такі лінгвістичні методи, як критичного аналізу, суцільної вибірки, функціональний аналіз, контекстуальний аналіз, семантико-стилістичний аналіз.

Врешті, в результаті аналізу наукових робіт китайських дослідників з області граматики, стилістики, мови веньянь, а також текстів публіцистичного стилю китайської мови, ми змогли класифікувати види веньянізмів, охарактеризувати особливості їх вживання та функції, які вони виконують.

Так, веньянізми в текстах сучасної китайської мови поділяються на такі види, як фразеологізми (чен'юї, яньюї, гуаньюньюї), службові слова, крилаті вирази з класичних текстів та інші запозичення (найчастіше виражені іменниками, прикметниками, дієсловами тощо), які не належать до попередніх категорій.

Фразеологізми, зокрема чен'юї, виконують у тексті функцію підвищення експресивності та образності. Вони також виконують функцію компресії інформації, тобто допомагають передати певний сенс за допомогою меншої кількості мовних засобів, часу та зусиль. Чен'юї також дуже часто несуть в собі позитивну чи негативну оцінність. Ці фразеологічні одиниці широко використовуються в текстах політичного дискурсу. В результаті проведення дослідження ми виявили, що чен'юї можуть отримати прив'язку до певного наративу, часто обговорюваної теми чи політичного курсу держави, стаючи при цьому свого роду політичними лозунгами.

У текстах публіцистичного стилю, зокрема у публічних промовах, дуже часто використовуються цитати з класичних творів. Вони надають тексту образності та вишуканості; вони показують освіченість мовця у китайській культурі та привертають увагу аудиторії. До того ж, крилаті вислови також виконують функцію компресії інформації, адже вони дуже часто починають текст загалом або певну фразу, натякаючи в короткій формі на її зміст, або оформлюють завершення думки, підсумовуючи сказане. Крилаті вислови можуть бути використані автором для апелювання до слів відомих діячів чи класичних творів; при цьому вони виконуватимуть функцію переконання. Не зважаючи на відносно малий ступінь розуміння висловів на веньяні пересічними носіями мови путунхуа (який компенсується подальшим поясненням сучасною китайською мовою), вони залишаються дуже ефективними мовними засобами.

В сучасній китайській мові також функціонує ряд службових слів, серед яких присутні прийменники, сполучники, прислівники тощо. У певних випадках вони можуть мати аналоги, питомі для путунхуа, однак інші не використовуються у повсякденному розмовному мовленні. Особливості функціонування службових слів веньяню можуть значно відрізнятися від їх аналогів у путунхуа. Деякі окремі службові слова можуть використовуватися для формування термінологічної лексики.

Службові слова, так само як і інші одиниці мови веньянь, привносять в текст своєрідне забарвлення стандартизованості мовлення.

Результати даного дослідження можна використовувати при дослідженні особливостей функціонування веньянізмів у текстах сучасної китайської мови, а також при викладанні таких дисциплін, як «Стилістика китайської мови», «Практична граматики китайської мови», «Практичний курс перекладу», «Історія китайської мови» тощо.

Перспективи даного напрямку досліджень вбачаємо у розширенні відомостей про прагматичні функції використання веньянізмів у публіцистичному стилі та у політичному дискурсі зокрема.

摘要

本文的目的是研究并记述在政论语体文文言词语功能和语义特征。达到本目的的道路由下列的几个目标：

- (一) 确认下列概念：文言、文言词语、语体、政论语体；
- (二) 研究并分析政论语体文文言词语的使用特征；
- (三) 研究并记述政论语体文的特征；
- (四) 记述现代中文修辞学研究的方法；
- (五) 研究翻译现代中文政论语体文里文言词语的特征和艰难；
- (六) 记述双层语言作为文言的造成、文言词语使用最重要先决条件之一。

为了进行本研究，我们收集了、分析了、翻译了 34 个各种各样网站的消息文。我们研究资料构成的这些文包括许多题目，比如：政治、健康、技术和科学、经济等。

本文由三章构成，共有 70 页。

第一章致力于记述修辞学、中文政论语体作为文言词语环境研究的历史。本章里我们介绍政论语体的修辞学特征。

第二章致力于记述研究中文政论语体文言词语的方法论基础。本章谈论文言、文言词语概念，也记述现代中文里使用文言词语的形成。本章还谈论双层语言并介绍本研究经过中使用的语言学和综合科学的研究方法。

第三章致力于提出使用于现代中文文言词语的分来，在政论文里突出文言词语并研究其功能的特征。

本文里我们确定了“政论”，“语体”概念。语体是满足特定交流需求而产生的一套语言手段和特征。所有语言手段包括一般的和具有修辞学色彩的。政论是一种语体，其属于书面语体并执行提供情报、影响社会、形成社会思想的目标。

根据以上的信息，政论语体的基本功能是提供信息、引人注目、说服人。政论语体文具有高度意象、同时还存在着积极或消极、个人或社会的评价性。争论语言另一个特色是意象性和标准性的配合。

政论语言包括全部意象标准光谱：其语体由许多各种风格组成。政论的文在一方面使用许多陈词滥调，在另一方面使用的行话和俚语也很多，但其使用程度因每篇文章的具体情况不同而有很大差异。

本文也谈论修辞学研究历史：最初的研究属于先秦时代，谈论辞格和其配合规定。

文言是一种标准语，其建立于第三世纪并模仿古代中文。一直到初 20 世纪，文言使用于科学、文件、某种文学风格。从文言到普通话借入的词汇称为文言词语。

双层语言意味着同时生存两种语言风格，并且一种风格的地位比另一种高。对于中文来说，文言的使用领域包括科学、政治、文件等，而普通话多用于日常情况。

现代汉语文本中的文言词语分为短语单位（成语、韵语、惯用语）、助词、古文中的名言以及其他不属于前几类的借用（多用名词、形容词、动词等表示）。其文言词语的基本功能是：信息压缩、意象性提升、带来评价性、带来庄严色彩。

本文的结果可以用于文言词语使用特征的研究，也可以用于下列课程的教程经过：“中文修辞学”、“中文实在语法”、“翻译的实在课程”、“中文历史”等。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Акбудак, К., & Вечоринська, Т. (2020). *Історія китайської мови*.
- Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови. - Львів: Світ, 2003
- Бадер, В. І. (2006). *Стилiстика української мови*. СНУ ім. В. Даля.
- Валігура, О., & Костанда, І. (2020). Компаративний аналіз двох форм китайської літературної мови: веньянь і байхуа. *Studia methodologica*, 50, 65–74. <https://doi.org/10.25128/2304-1222.20.50.06>
- Єрмоленко С. Я. Українська мова : короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко [та ін.] ; ред. С. Я. Єрмоленко. – К. : Либідь, 2001. – 224 с.
- Клімова, О. М. (2021). Мовні засоби експресивності англomовного публіцистичного дискурсу в соціокультурологічному феномені сучасного комунікативного простору: перекладацький аспект. *Збірник наукових статей магістрів*, 2.
- Ковалів, Ю. І. (2007). *Літературознавча енциклопедія*. ВЦ "Академія".
- Коваль, А. (1967). *Практична стилістика сучасної української мови*. Видавництво при київському державному університеті видавничого об'єднання "Вища школа".
- Лавренчук Т. П. (2011). Стилiстичні особливості публіцистичного стилю.
- Левенець, Ю., & Шаповал, Ю. (2011). *Політична енциклопедія*. Парламентське видавництво.
- Мацько Л.І. та ін. Стилiстика української мови: Підручник / Л.І. Мацько, О.М. Сидоренко, О.М. Мацько; За ред. Л.І. Мацько. – К.: Вища шк., 2003.
- Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика. Київ: Вища школа, 2003. 156 с.
- Пилинський М.М. Експресивність стилю масової політичної інформації. *Мовознавство*. 1977. № 5. С. 35–46.
- Потебня, А. А. (1892). *Мысль и язык*. Типографія Адольфа Дарре.
- Сліпченко, О. (2013). Фразеологічна одиниця чен'юй у функціональних стилях китайської мови. *Мовні і концептуальні картини світу*, (43 (4)), 97-109.

- Солодка Анжеліка, Мороз Тетяна. Оцінна лексика як характеристика сучасного політичного дискурсу. *International Science Journal of Education and Linguistics*. Vol. 3, No. 2, 2024, pp. 96- 106.
- Шапаренко, Е. Е. (2021). Історія вивчення стилістики у китайському мовознавстві. *У Сходознавство. Актуальність та перспективи* (с. 55–56).
- Bright, W. (1970). Phonological rules in literary and colloquial kannada. *Journal of the american oriental society*, 90(1), 140. <https://doi.org/10.2307/598435>
- Chao, Y. R. (1947). *Cantonese primer*. Harvard University Press.
- Fangyu, W. (1972). *Introduction to literary Chinese*. Seton Hall University Press.
- Ferguson, C. A. (1959). Diglossia. *word*, 15(2), 325–340. <https://doi.org/10.1080/00437956.1959.11659702>
- Jaspers, J. (б. д.). Diglossia and beyond. *Oxford handbook of language and society*., 179-196.
- Li, C., & Wen-chao. (2016). Classical chinese. 408–419.
- Pulleyblank, E. G. (1998). *Outline of classical chinese grammar*. UBC Press.
- R. Eno. (2012). *Introduction to literary chinese*.
- Zhang, Jian. (2018). The Role of Classical Chinese in Traditional Chinese Culture. *Chinese Language and Discourse*, 9(1), 58-76.
- 中国现代修辞学史，宗廷虎主编。浙江教育出版社，1997
- 刘晓梅. (2005). 当代新词语对汉语语素系统的影响 // 暨南学报(人文科学与社会科学版), 年第 1 期
- 吕叔湘. (1999). 《现代汉语八百词》。北京:商务印书馆.
- 吕叔湘著. 文言虚字. – 北京: 大官出版社, 1970 年. - 650 页.
- 基于域外文献的南方汉语研究论集. (2019). 商务印书馆.
- 张再峰, (2011). 中州韵和湖广音: 中国戏剧, 北京: 首都教育出版社.
- 文言常用虚词, 杨伯峻, 田树生主编, 湖南人民出版社, 1983
- 文言语法. 杨伯峻. 北京: 北京出版社, 1962 年. – 247 页
- 杨寄林. 中国中小学生百科全书: 哈尔滨出版社, 1995.

汉语纵横古文选读. 崔立斌, 编著. — 北京语言大学出版社, 2012年7月. — 157页.

浅易文言文通假字手册. 张铁翼. 长春: 吉林大学出版社, 1991年. — 289页.

王力, (2006). 古代汉语. 北京: 首都教育出版社

王友胜, (2010). 民国间古代文学研究名著导读. 上海: 岳麓书社.

王希杰. (1983). 汉语修辞学. 北京出版社.

王希杰。汉语修辞学。

王震, 国语修辞学 北平文化学社 1936年出版。共 398页

语文基础知识, 高瑞卿主编, 长春延边大学出版社, 1997

邢福义. 现代汉语语法修辞. 北京: 高等教育出版社, 2008. 281页.

陈希道. (2007). 修辞学发凡. 复旦大学出版社.

马国凡 成语//熟语丛书. — 呼和浩特: 内蒙古人民出版社, 1978. — 343页.

2024ESMO 开幕 恒瑞医药13款创新药共37项抗肿瘤领域研究亮相国际舞台-新华网.

Відновлено

3

<http://www.news.cn/health/20240914/8e31191b6f574ea2b62e2111190b5d3d/c.html>

AI 技术打开高端手机市场新空间-新华网. (б. д.). Відновлено 3

<http://www.news.cn/tech/20240927/81f319a808ba4efcb00cb512a7739ef0/c.html>

世界心脏日 | AI 赋能心脏影像诊断技术创新 助力诊疗精准化-新华网. (б. д.).

Відновлено

3

<http://www.news.cn/health/20240929/efc8bb4e102c40028ad69686308c5d19/c.html>

中国将继续为政治解决乌克兰危机发挥建设性作用. (б. д.). Відновлено 3

<https://news.cctv.com/2023/04/28/ARTIpBhGYYbzSvTyhZQtfUi7230428.shtml>

中方呼吁乌克兰冲突当事方早日开启和谈-新华网. (б. д.). Відновлено 3

<http://www.news.cn/world/20240911/0be01f34c3c64575bb5916f3b8405bb3/c.html>

习近平出席“金砖+”领导人对话会并发表重要讲话-新华网. (б. д.). Відновлено з <http://www.news.cn/world/20241024/4d2f5f9d0ff64969a526968d546fa57b/c.html>

习近平同白俄罗斯总统卢卡申科举行会谈. (б. д.). Відновлено з https://www.gov.cn/xinwen/2023-03/01/content_5743983.htm

习近平在中央党校建校 80 周年庆祝大会暨 2013 年春季学期开学典礼上的讲话. (б. д.). Відновлено з <http://cpc.people.com.cn/n/2013/0303/c64094-20656845.html>

人形机器人“启江二号”亮相合肥-新华网. (б. д.). Відновлено з <http://www.news.cn/tech/20240924/6bcb301b887e4a0798010bff647d24d4/c.html>

从“新三样”领跑看外贸韧性和动能. (б. д.). Відновлено з https://www.gov.cn/yaowen/liebiao/202308/content_6897581.htm

依靠学习走向未来. (б. д.). Відновлено з <http://cpc.people.com.cn/xuexi/n/2015/0721/c397563-27338738.html>

全国爱牙日 | 解放军总医院第五医学中心口腔科主任王成龙: 普通牙膏就能满足日常需求 - 新华网. (б. д.). Відновлено з <http://www.news.cn/health/20240920/a2c25a5568e54df9996e014ffe3c95bc/c.html>

关于政治解决乌克兰危机的中国立场 (全文). (б. д.). Відновлено з http://ye.china-embassy.gov.cn/sgdt/202302/t20230225_11031556.htm

关于血压: 收缩压与舒张压——到底哪个更重要?-新华网. (б. д.). Відновлено з <http://www.news.cn/health/20240927/6ef9ec7b2526428a8a04e8d56c9c618c/c.html>

劝和促谈, 中方是最坚定、最积极的 (和音). (2024, 15 червня). Відновлено з http://paper.people.com.cn/rmrb/html/2024-06/15/nw.D110000renmrb_20240615_5-03.htm

匈牙利总理：欧洲正遭受巨大竞争力损失-新华网. (б. д.). Відновлено з <http://www.news.cn/world/20240914/48ad6ed3e82c4bfc92eb60dcce78a4bd/c.html>

哈里斯 80 天内“吸金”10 亿 可竞选团队还担心不够花-新华网. (б. д.). Відновлено з <http://www.news.cn/world/20241010/3e76170209ce40e6853d21996102da14/c.html>

安德烈. (2024). 新五反 大举报 中共为什么严重缺乏安全感. RFI - 法国国际广播电台. Відновлено з <https://www.rfi.fr/cn/中国/20240501-新五反-大举报-中共为什么严重缺乏安全感>

“恭王府服饰秀”亮相巴黎 - 新华网. (б. д.). Відновлено з <http://www.news.cn/fashion/20240930/f3b38dc84695463c958199c4389b6c85/c.html>

挑动俄乌冲突的煽风点火者——乱局背后的美国“黑手”之一-新华网. (б. д.). Відновлено з http://www.news.cn/world/2022-04/07/c_1128538484.htm

推进“新四化”同步实现 建成现代化经济体系-新华网. (б. д.). Відновлено з http://www.xinhuanet.com/politics/2020-11/24/c_1126778131.htm

“新三样”出口首破万亿，释放出怎样的信号？. (б. д.). Відновлено з <https://news.cctv.com/2024/01/17/ARTIVbETEBnkd2zkD1wwMung240117.shtml>

新华社消息 | 中国通过世粮署向阿富汗民众提供粮食援助-新华网. (б. д.). Відновлено з <http://www.news.cn/world/20241018/a67e39e9b94d494a95431e197ea6696e/c.html>

新闻人物 | 西班牙首相桑切斯 - 新华网. (б. д.). Відновлено з <http://www.news.cn/world/20240907/ba02cf38b70c46b988711fbbfd2f902b/c.html>

时政新闻眼 | 习主席第 9 次访俄，取得哪些重要成果？. (б. д.). Відновлено з [politics.people.com.cn. http://politics.people.com.cn/n1/2023/0322/c1001-32649240.html](http://politics.people.com.cn/n1/2023/0322/c1001-32649240.html)

清风 | 万事行为先_晏子_行动_南海. (б. д.). 搜狐. Відновлено з https://www.sohu.com/a/663532755_121106902

王毅会见乌克兰外长库列巴. (2023, 7 липня). Відновлено з https://www.mfa.gov.cn/chn/gxh/tyb/gdxw/202302/t20230219_11027210.html

王毅阐述中方在乌克兰危机上的立场. (б. д.). Відновлено з <https://www.mfa.gov.cn>. https://www.mfa.gov.cn/wjzbzd/202402/t20240218_11246145.shtml

美国 9 月失业率微降至 4.1%- 新华网. (б. д.). Відновлено з <http://www.news.cn/world/20241004/68f89122cf544e0f985405efc411dfb5/c.html>

美国前副总统切尼：不会投票给特朗普-新华网. (б. д.). Відновлено з <http://www.news.cn/world/20240907/fe039517d8b148db94317e28b32e398c/c.html>

美国特勤局挫败一起疑似针对特朗普的暗杀图谋-新华网. (б. д.). Відновлено з <http://www.news.cn/world/20240916/1600fd9a2d1c4cd19a09837931a945aa/c.html>

美式“规则”何以成为世界乱源？煽风点火，制造混乱谋取私利. (б. д.). Відновлено з www.mod.gov.cn. <http://www.mod.gov.cn/gfbw/jmsd/4914846.html>

许湘筠. (2024). 中国“新三样”能够救经济吗？. Відновлено з <https://www.voachinese.com/a/china-new-trio-economy-20240319/7533579.html>

钟雪生. (б. д.). 努力走好新的赶考之路. Відновлено з http://www.qstheory.cn/qshyjx/2021-08/19/c_1127775791.htm

秦刚同乌克兰外长库列巴通电话-新华网. (б. д.). 新华网_让新闻离你更近. Відновлено з http://www.news.cn/world/2023-03/16/c_1129438023.htm